

Izdaja upravni odbor
Železarne Ravne

Ureja uredniški odbor

Alojz Breznikar, Jože Dela-
lut, Franc Golob, Ivo Koh-
lenbrand, Marjan Kolar,
Dušan Miler, Peter Orožen,
Jože Sater, inž. Mitja Sipek

Odgovorni urednik:

Marjan Kolar

Tel. int. 304

Tisk: CP Mariborski tisk
Maribor

PRAZNIK KULTURE

Iz spomina na obletnico Prežihove smrti je nastal v našem kraju praznik kulture. Z enega dneva se je polagoma razrasel na teden, potem na ves februar; z Raven in Prevalj se je razširil po dolini in prek njenih mej. Priprave zanj se začenjajo vsako leto že januarja in prej.

Po šolah vaje za proslavo, poglobljeno branje za ponosni naziv nosilcev Prežihove značke, vabila slovenskim pesnikom in pisateljem — sodobnikom in prijateljem Prežihovega Voranca, priprava šolskih glasil; iz leta v leto z enako čebeljo pridnostjo; da ne bi ostal neodkrit noben literarni talent, v želji, da bi nam kdaj zrasel iz njih nov Prežih; pa koncerti in razstave in gostovanja in pričakovanja osrednje prireditve.

Iz spomina na Prežiha in njegova dela je zrasel naš praznik kulture, iz tistega večno mladega zanosa, ki je nepogrešljivi sestavni del umetnosti, revolucije in mladih ljudi, vendar sega tako na široko, da lahko vsakdo najde kaj v njem, tudi tisti, ki se ne šteje več med mlade, tudi oni, ki ne sodi med ljubitelje umetnosti, in tretji, ki ni — ali ni več — revolucionar.

Zato, ker je Prežihov in naš praznik več kot obujanje spomina na njegovo življenje, več kot samo obnavljanje vsebine in duha njegovih Samorastnikov, Jamnice in Solzic.

Mrtvi ne potrebujejo praznikov, potrebujemo jih mi, živi, da najdemo vsak zase košček zdravilne lepote v njih, kanec poguma, drobec človečnosti pa troho topline in sposobnosti prisluhniti v trenutkih miru vase in v sočloveka. Prav na to pot pa nas Prežihova — in vsaka umetnost vodi:

ne gledati v Prežihovih kmetih in delavcih in bajtarjih in sirotejih samo zgodb nekaj daljnih oseb, temveč prepoznavati občečloveško v njih in odkrivati njihove poteze danes med nami, na ulici, na sestan-

kih, v obratih železarne, v šolskih klopih, pri sosedih in tujcih.

Kljub stotinam srečnih otroških oči naš kulturni praznik nemara ne bo mogel vzne-

miriti tisočev in zato morda ne bo dobesedno množičen ljudski praznik. Umetnosti so sploh malokdaj dane trobente in bobni in tako malokdaj more pretresti množice. Toda sledovi njenega tihega dela ostanejo in tem večji vtis zapustijo zato intimne prireditve ter snidenja s pisatelji.

Detajl s spomenika Prežihovemu Vorancu

IZ VSEBINE

Problemi prodaje — Predavanje, kakršnih si želimo še več — Lik in moralne obveznosti kontrolorja — Sklepi upravnega odbora — Strokovna posvetovanja in raziskave — O nekaterih novostih v našem statutu — Kulturna kronika — Spomladi menda Metalurški zbornik — Zakaj potvarjamo resnico — Nove knjige v strokovni knjižnici — Sportne vesti

Analiza osebnih dohodkov za DECEMBER 1966

OBRAČ. ENOTA	Povpr. število zaposl.	Število opravlje- ur	Od tega nadur	Izplačani OD	OD po enotah in ceniku del	Dodatek za stalnost	Redni in iz- redni dopu- sti in ostalo	OD po uspehu OE	Povpr. osebni doh.	
									december 1965	dec. 1966
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Topilnica	251	42.117	5	216.097,20	149.824,94	9.053,51	25.555,55	31.663,20	909,51	860,95
Livarna	472	88.176	841	389.073,81	271.833,45	15.942,54	44.785,17	56.512,65	847,10	824,31
Valjarna	302	56.039	375	248.709,08	185.728,04	8.511,95	26.201,30	28.267,79	850,86	823,54
Kovačnica	224	41.096	30	192.216,97	137.077,10	7.842,54	19.591,56	27.705,77	929,30	858,11
Term. obdel.	61	11.446	8	51.021,04	34.939,58	1.690,55	4.974,26	9.416,65	861,16	822,92
Meh. obdel.	593	112.670	1.086	488.448,17	338.605,34	18.880,02	44.392,31	86.568,50	811,69	823,69
Vzmetarna	82	14.752	144	63.809,12	44.482,15	2.751,50	7.010,68	9.564,79	843,25	778,16
Jeklovlek	39	7.878	6	28.757,82	20.509,60	994,68	1.722,10	5.531,44	687,33	737,38
Energ. obrat	117	20.350	8	95.056,65	66.032,02	2.994,78	14.469,46	11.560,39	851,93	812,45
Stroj. rem.	204	39.226	191	171.390,17	116.470,09	6.161,32	20.333,82	28.424,94	881,15	836,12
Elektrorem.	108	19.946	22	89.744,76	60.749,26	3.313,11	9.633,18	16.049,20	863,67	830,97
Gradb. rem.	63	11.490	64	48.455,19	36.637,62	2.296,07	5.758,74	3.762,76	767,99	769,13
Promet	110	19.899	173	85.794,87	59.534,40	3.604,87	6.776,46	15.879,14	850,51	779,95
OTKR	218	40.345	53	172.669,21	122.699,47	7.128,22	16.154,78	26.686,74	851,01	792,62
Uprava	381	70.834	597	309.523,28	212.151,74	13.189,85	42.709,78	41.471,91	846,02	812,40
PODJETJE	3.225	596.264	3.603	2.650.767,34	1.857.274,80	104.355,51	290.071,15	399.065,87	851,32	821,69

PROBLEMI PRODAJE

Gospodarska reforma je znatno spremenila tudi odnose na trgu plemenitih jekel in ostalih naših izdelkov. Medtem ko v vseh preteklih letih nismo mogli kriti potreb domačega trga skoraj z nobenim našim proizvodom, smo imeli lani vse leto, predvsem pa zadnji kvartal, težave pri prodaji naših izdelkov.

Ta sprememba je nastala iz več razlogov.

1. Potrošnikom naših izdelkov je primanjkovalo finančnih sredstev, zato so naročali le najnujnejše količine materiala.

2. Potrošniki so znatno racionalneje uporabljali material. V več primerih so kupci namesto dražjih proizvodov kupovali cenejše izdelke.

3. Direktni potrošniki so imeli na zalogi znatne količine odvečnega materiala. Ker ga niso mogli prodati, so ga trošili tudi v namene, za katere bi v normalnih razmerah kupovali drug material.

4. Predvsem trgovska mreža je uvozila znatne količine plemenitih jekel iz vzhodnih držav ter zaradi tega zmanjševala naročila v domačih železarnah.

5. Zaradi pomanjkanja obratnih sredstev je grosistična trgovska mreža začela zniževati svoje zaloge in vzporedno s tem zmanjševati naročila.

Medtem ko lahko ocenimo zmanjševanje zalog in racionalnejšo potrošnjo pri proizvajalcih kot pozitiven pojav, pa je vsekakor škodljivo, da zmanjšuje v tej situaciji svoje zaloge tudi grosistična trgovina. V tej situaciji bi morala namreč ta trgovina sortirati svoja skladišča, kar bi vsekakor prispevalo k stabilizaciji trga in dobri preskrbi potrošnikov z našimi izdelki. Sortirana skladišča bi v znatni meri vplivala tudi na ekonomičnejšo proizvodnjo v železarnah, zato moramo v tej situaciji resno razmisliti, kdo in kako naj organizira skladišča plemenitega jekla.

Zaradi pomanjkanja naročil za visokovredne sortimente smo morali sprejemati

naročila za cenejše proizvode, po katerih je bilo veliko povpraševanje na trgu. Slabši sortiment naročil je predvsem v zadnjem kvartalu znatno vplival na višino realizacije in zmanjšanja dohodka.

Do meseca julija so bile cene vseh naših izdelkov določene s predpisi o formiranju cen, ki so bili sprejeti ob reformi in jih nismo smeli menjati. Z več potrošniki smo imeli težave, ker niso hoteli priznati 36 odst. povišanja cen na prosto kovane odkovke težke kovačnice. Po večmesečnih sporih na raznih instancah gospodarskih sodišč smo le uspeli, da je vrhovno gospodarsko sodišče razsodilo, da imamo pravico do 36 odst. povišanja cen. Zaradi znatne podražitve vložka za monoblok svedre nam je zvezni zavod za cene odobril povišanje cen za ta artikel. Cen ostalih proizvodov nismo menjali. Od meseca julija dalje smo lahko po zakonskih predpisih prosto formirali cene za rezilno orodje, vendar kljub temu nismo menjali cen za te proizvode.

Zaradi večje ponudbe naših proizvodov so zahtevali kupci ugodnejše kupoprodajne pogoje, predvsem pa dosledno upoštevanje določb pogodbe pri izpolnjevanju obveznosti. Kupci so priznali le one dobave, katerih kvaliteta je ustrezala naročenemu materialu in je bila izvršena v pogodbeno določenem roku.

Stanje zalog gotovih izdelkov je bilo razmeroma nizko in se je med letom le malenkostno povečalo. Delno so se povečale le zaloge brzoreznega in pnevmatskega orodja, vendar so tudi te zaloge v mejah normalnih zalog za te proizvode.

Cene naših izdelkov so bile za proizvode črne metalurgije določene s cenikom, ki je veljal za vse železarne, za proizvode kovinske predelave pa smo imeli nižje cene od ostalih proizvajalcev istih proizvodov. V primerjavi s cenami uvoženih izdelkov so naše cene skoraj pri vseh proizvodih nižje od uvoženih, predvsem so znatno nižje pri pnevmatskem orodju.

Približno dve tretjini naših izdelkov smo prodali direktno potrošnikom, eno tretjino pa smo prodali prek specializirane trgovske mreže. Slabost trgovine je bila predvsem v tem, da je naročala zelo majhne količine materiala za sortiranje svojih skladišč ter se je bavila predvsem s tranzitnimi posli. Izgovor trgovine, da jo k takšnemu poslovanju sili nizka marža, ne drži. Ravno zaradi teh pripomb smo prek UJŽ uspeli doseči odobritev povišanja marže za plemenita jekla od 7 odst. na 12 odst. Dejstvo je, da se po zvišanju marže stanje ni izboljšalo, temveč celo poslabšalo. Po odobritvi višje marže se obseg naročil na zalogo namreč ni povečal, temveč celo zmanjšal.

Alojz Breznikar

KDAJ BOMO FEBRUARJA IZKORISTILI PROSTO SOBOTO

Upravni odbor je na seji 30. januarja tl. osvojil priporočilo, da se uporaba proste sobote v mesecu februarju prenese na 7. in 8. tm. Na tako odločitev je iz obratov prispelo več objektivnih pripomb. Po obratih so bili mnenja, da bi en dan prekinitve dela med tednom vplival na reden potek proizvodnje, ne bi pa bila tudi ekonomska, ker bi morali kurjenje in ogrevanje zagrevnih peči in agregatov, kljub temu da ne bi redno obratovali, zadržati. Zato se je upravni odbor ponovno sestal in ob ponovni analizi prišel do zaključka, da so pripombe upravičene in sprejemljive, zato je odločil, da se prosta sobota tudi meseca februarja letos izkoristi po že običajnem razporedu. Vodstva obratov pa so pooblaščen, da lahko proizvodnji in obratnim potrebam prilagodijo uporabo proste sobote.

-et

Prepozno

Jože: »Slišal sem, da si se oženil. Kdaj pa si spoznal svojo ženo?«

Stane: »Štirinajst dni po poroki!«

Predavanje, kakršnih si želimo še več

Na podlagi sklepa 19. seje tovarniškega komiteja ZK železarne Ravne je bilo organizirano predavanje dne 17. in 18. januarja 1967 v prostorih kavarne doma železarjev. Predaval je direktor višje šole za organizacijo dela v Kranju tov. Mitja Kamušič. Tema predavanja je bila »Samoupravljanje z ekonomsko pravnega vidika«. Izbor navedene teme je narekovalo spoznanje, da se v naših glavah še ni popolnoma razbistrilo, kako in do katere meje gre samoupravljanje ter kaj je pri tem zakonito in kaj ne, kakšne rešitve in ukrepi so v skladu z zakoni in podobno.

Predavatelj je predavanje razdelil na sledeča poglavja:

- interes kot osnova za samoupravljanje,
- naloge in odgovornosti predstavniških in vodstvenih organov (direktorja),
- naloge in odgovornosti strokovnih služb in posameznih strokovnjakov,
- decentralizacija poslovanja in odločanja,
- vodenje poslovanja na različnih nivojih,
- odgovori na postavljena vprašanja.

V nadaljevanju bi želel v kratkih obri-
sah opisati vsebino predavanja, s katerim
naj bi se naši bralci in vsi tisti, ki niso
bili na predavanju, seznanili.

Odločanje in odgovornost za odločitve

Predavatelj je uvodoma obravnaval po-
jem upravljanja z vidika racionalnosti in
smotnosti ter kako se upravljanje odraža
v proizvodnji.

Že Američan Taylor, ki se je vse življe-
nje bavil z vprašanjem organizacije dela,
je ugotovil, da je organizacija upravljanja
v podjetju lahko taka, da podjetje dela
slabo, dobro, boljše in najboljše. Torej že
v kapitalističnem sistemu se je vprašanju
organizacije upravljanja posvečala velika
pozornost ter se je znanstveno raziskovala.
Ugotovljeno je bilo, da mora biti vsako de-
lovno mesto tako organizirano, da lahko
proizvodnja poteka nemoteno, v tem pri-
meru je tudi njen uspeh zagotovljen.

Pri nas se postavlja vprašanje, ali je si-
stem upravljanja tak, da zagotavlja dobro
poslovanje.

V zadnjem času se v naši samoupravni
praksi vedno pogosteje postavlja vprašanje
odločanja in odgovornosti v sistemu samo-
upravljanja.

Kateri so tisti elementi, ki zagotavljajo
odgovornost, učinkovitost in ekonomičnost
v našem sistemu samoupravljanja? To
vprašanje se je pričelo pri nas znanstveno
preučevati.

Če si ogledamo organe upravljanja v go-
spodarski organizaciji, lahko ugotovimo, da
sta dve vrsti, in sicer:

- samoupravni organi upravljanja (delav-
ski svet, UO, direktor),
- vodstveni organi upravljanja (direktor,
višji vodstveni organi, srednji vodstveni
organi, nižji vodstveni organi, pomožni or-
gani).

Kdaj bo neka organizacija upravljanja
bolj ali manj učinkovita?

Imamo lahko dva ekstremna primera, in
sicer:

1. Kadar je vsa oblast, kontrola in od-
ločanje o upravljanju v rokah direktorjev
ter višjih vodstvenih organov ter neposred-
ni proizvajalci le minimalno pri tem sode-
lujejo, imenujemo tak sistem oblasti avto-
kratičen ali hierarhijski.

2. Kadar je vsa oblast, kontrola in odlo-
čanje o upravljanju v rokah neposrednih
proizvajalcev ter pri tem vodstveni organi
upravljanja le minimalno sodelujejo, ime-
nujemo tak sistem oblasti demokratičen.

Dosedanja praksa je pokazala, da niti
prvi niti drugi sistem ne dajeta pozitivnih
rezultatov poslovanja. Važno je, da so
oblast, kontrola in odločanje o upravljanju
razdeljeni med obe vrsti organov upravl-
janja enakomerno ter da je kontrola in
odločanje vseobsežno — maksimalno, z
drugimi besedami povedano, totalno.

Kako se je v podjetju potrebno postaviti
k temu problemu? Treba je forsirati demo-
kratični sistem kontrole, oblasti in odloča-
nja ter na drugi strani forsirati izvrševa-
nje nalog direktorja, višjih, srednjih, ter
nižjih vodstvenih organov.

Sistem odločanja, kontrole in oblasti mo-
ramo dvigniti na višji nivo, ker le tako je
mogoče probleme strokovno in učinkovito
obravnavati. Težiti moramo za tem, da or-
ganizacijo upravljanja postavimo v našem
socialističnem družbenem sistemu boljše,
kot je to urejeno v kapitalističnem siste-
mu, ker imamo za to vse pogoje.

Interes kot osnova za samoupravljanje

Kaj pomeni beseda samoupravljanje? To
je določena oblika upravljanja — odloča-
nja o proizvodnji in poslovanju nasploh bo-
disi v gospodarstvu ali družbenih službah.
Od sistema družbene ureditve odvisno je
upravljanje kapitalistično v kapitalistični
ureditvi ter etatistično in socialistično v so-
cialistični družbeni ureditvi.

Kdo ima interes za upravljanje in razne
odločitve (o najemanju kreditov, finansi-

ranju izgradnje, nabavi strojev itd.)? V ka-
pitalističnem sistemu lastnik kapitala, tj.
podjetja, ker ima sam od tega korist. V so-
cialističnem sistemu pri etatistični ureditvi
upravljanja ima interes vsa družba. Po
uvedbi gospodarske in družbene reforme je
ta interes še bolj približan delovnim or-
ganizacijam in delavcem ter indirektno ce-
lotni družbi.

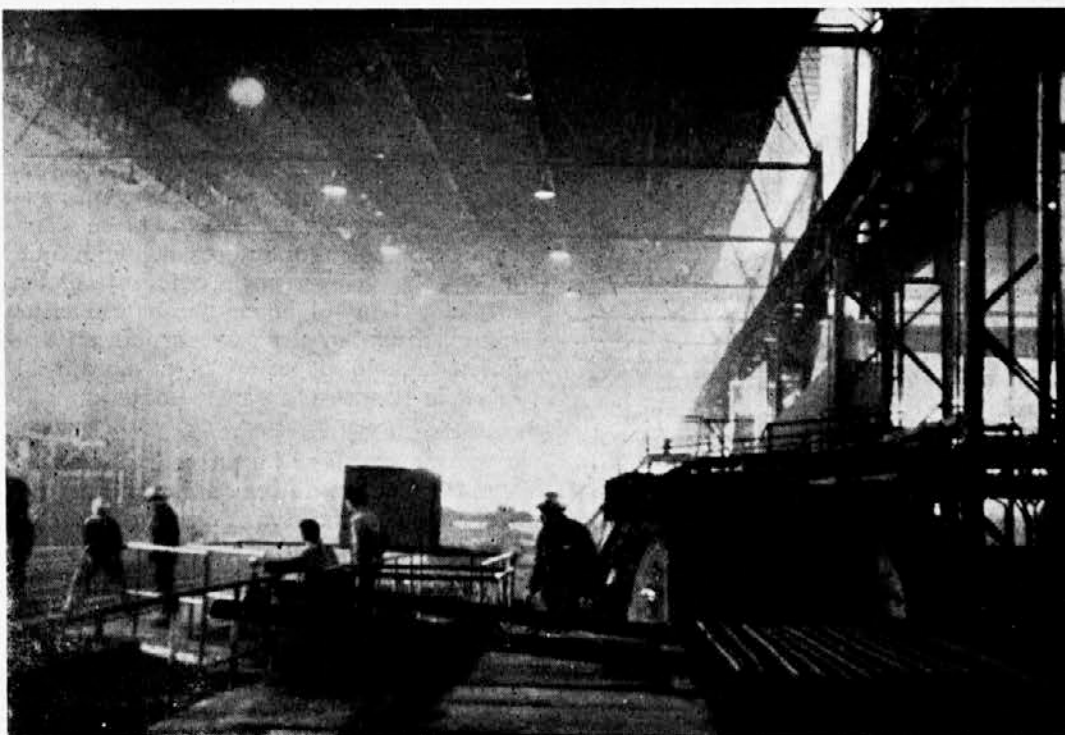
Komu da delovni kolektiv možnosti
upravljanja in odločanja? To je odvisno od
velikosti podjetja in načina notranje orga-
nizacije. Določen je lahko poseben organ
ali pa posameznik.

Interes vsakega kolektiva pri upravlja-
nju in odločanju mora biti tak, da zaupa
upravljanje ter odločanje takim organom
ali posameznikom, ki so sposobni opravljati
tako važne naloge ter sprejemati take od-
ločitve, ki zagotovijo uspešno poslovanje
in vodijo tako gospodarsko politiko, ki po-
djetju zagotovi obstanek in razvoj v prihod-
nosti.

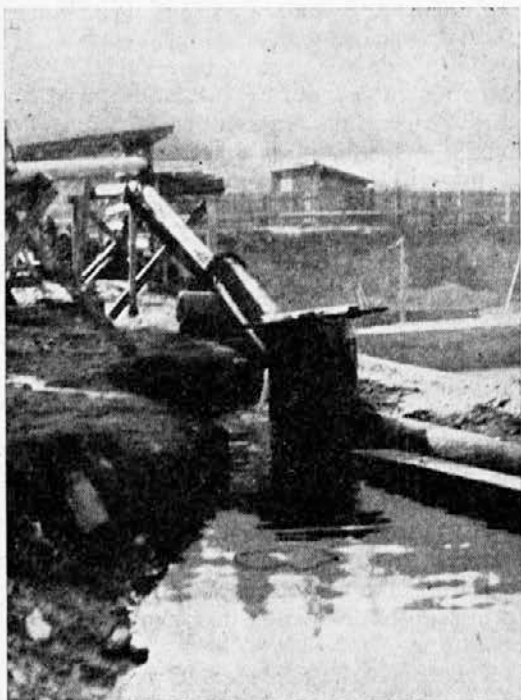
Kako doseči tak interes? O tem vpraša-
nju je naša miselnost še zelo različna, zato
se marsikdaj v organih samoupravljanja
sprejemajo odločitve, ki so protizakonite.

Primer. V Sloveniji je združeno tekstil-
no podjetje v želji po razširitvi proizvodnje
iz svojih sredstev želelo graditi novo tovar-
no. Organi upravljanja so poleg odločitve
o finansiranju gradnje odločili še, da zahte-
vajo po izvršeni gradnji, ko bo tovarna že
obratovala, sredstva iz njihovega dohodka
nazaj, ter da si investitor pridruže pravi-
co postavitve v organe upravljanja tega
novega podjetja svoje ljudi. Taka odloči-
tev je v zakonodaji samoupravljanja proti-
zakonita, vendar na drugi strani pa je
družba oškodovana, ker bi se sicer sred-
stva za razširitev proizvodnje uporabljala
v druge namene.

Primer. Lesno industrijski kombinat
MARLES je trenutno v težki finančni si-
tuaciji zaradi odplačevanja kreditov, ki jih
je najel za potrebe rekonstrukcije. Rekon-
strukcija je sicer izvršena, vendar še po-
samezni obrati niso polno zaposleni. Po-
sledica tega so nizki osebni dohodki vseh

V valjarni

Vodo črpajo z gradbišča

zaposlenih, kar je povzročilo fluktuacijo predvsem strokovnega kadra, in to v trenutku, ko bi bili strokovnjaki podjetju najbolj potrebni.

Organi upravljanja so se odločili izdati svojim sodelavcem obveznice, katere bodo lahko vnovčili, ko bo podjetje boljše poslovalo. Tudi ta odločitev prihaja navzkriž z zakonom o samoupravljanju, čeprav je edini izhod za podjetje in tudi v korist družbe.

Kakor je bilo že navedeno, v socialistični družbeni ureditvi v sistemu intenzivnega gospodarjenja ima kolektiv kakor tudi družba interes, da podjetja dobro gospodarijo.

Postavlja se vprašanje, kdaj sta interesa kolektiva in družbe istovetna. Odgovor na to je: samo takrat, kadar podjetje dobro dela. Podjetje pa dobro dela takrat, kadar dosega določeno akumulacijo sredstev za razširjeno reprodukcijo ter vsem obveznostim zadosti, se drži vseh predpisov in zakonov. Če ni tako, potem ima družba možnost, da prek svojih organov izven podjetja ukine organe samoupravljanja in postavi prisilno upravo.

Iste pravice ima delovna organizacija znotraj podjetja. Centralni organi lahko odvzamejo pravico do upravljanja in odločanja v delovni enoti ter postavijo prisilno upravo.

Razen kolektiva in družbe ima interes za dobro upravljanje in odločanje ter gospodarjenje še potrošnik dobrin, ki jih podjetja ustvarjajo.

Kako je interes potrošnikov zaščiten v današnji družbi? S tem, da kupuje in naroča tam, kjer je artikel cenejši in boljši. Tu torej nastopa zakon ponudbe in povpraševanja. Seveda velja to pravilo le za tiste artikle, kjer obstaja konkurenca, se pravi za artikle, ki jih izdeluje več podjetij. V primeru pojava monopola nad določenimi izdelki zaščiti družba potrošnika z ukrepi o diktiranih cenah, o zamrzovanju cen, z uvozom določenih artiklov, da s tem ustvari konkurenčnost na domačem tržišču.

Kako bo delovna organizacija uveljavila interes za samoupravljanje? V pogojih go-

spodarske reforme, ko prihaja iz dneva v dan do večje konkurenčnosti pri posameznih artiklih, bo potrebno voditi tako politiko poslovanja ter proizvodnjo organizirati tako, da bodo proizvodi cenejši, produktivnost večja in proizvodni stroški manjši.

Primer. Pokvarjen radio bomo dali v popravilo v tisto delavnico, ki nam bo popravilo izvršila cenejše, strokovno in v najkrajšem času. Kolikor to ni primer, bomo poiskali drugo delavnico. Prav tako je s kupci naših proizvodov. Kupec bo kupil pri nas tisti artikel, ki je izmed vseh na tržišču najcenejši, najbolj kvaliteten ter izdelan v najkrajšem času.

Na kakšen način bomo vzbudili interes za sprejemanje različnih odločitev v sistemu samoupravljanja?

Poznamo dve vrsti odločitev, in sicer:

Odločanje o tem, kakšni bodo osebni dohodki, kako se bodo delila stanovanja, kako bodo rešena osebna vprašanja posameznika v gospodarski organizaciji itd. V drugo vrsto odločanja spada reševanje problemov podjetja, kakšna bodo skladišča, kakšna bodo nabavljena osnovna sredstva, kako bo postavljena organizacija podjetja in tehnološki postopek itd.

Za prvo vrsto odločitev so ljudje po navadi neposredno zainteresirani, medtem ko za drugo vrsto odločitev še ne, čeprav ravno druga vrsta odločitev najbolj vpliva na razvoj podjetja in življenjski standard ljudi.

Oblike odločanja

Neposredno odločanje — ta oblika odločanja se lahko uporablja samo za določeno področje problemov, kjer vsi proizvajalci neposredno sodelujejo z vprašanji in predlogi. Obliko neposrednega odločanja poznamo pod imenom referendum. Z referendumom se odloča o ozkem krogu vprašanj, v poštev pridejo samo taka vprašanja, na katera lahko proizvajalci odgovorijo z da ali ne. Tudi volitve v organe samoupravljanja in organe družbeno političnih skupnosti spadajo v obliko neposrednega odločanja. Strokovna vprašanja in razni strokovni problemi se z neposrednim odločanjem ne morejo obravnavati in odločati, temveč je to dolžnost posameznih strokovnjakov.

Druga oblika je posredno odločanje prek predstavniških organov. Taki organi zopet lahko odločajo o vprašanjih, ki se nanašajo na neposredni interes delovnih ljudi ali družbe. O vprašanjih odločanja o tem, ali bo v tem ali onem obratu nabavljen tak ali drugačen stroj, uveden tak ali drugačen tehnološki postopek, pa morajo odločati le strokovni organi v podjetju.

Primer. Občinska skupščina bo odločala o vprašanju, ali se bo na področju občine zgradil most ali ne ter za gradnjo zagotovila finančna sredstva. Kakšen bo ta most, bo pa odločil strokovni organ — projektivni biro.

Problem demokracije pri nas je tudi problem racionalne demokracije in organizacije upravljanja. Ne morejo vsi o vsem odločati. Zato imamo ustavo in zakone podjetja — statute, kjer so točno razmejene dolžnosti in pristojnosti, kdo lahko odloča in o katerih vprašanjih lahko odloča.

Poleg predstavniških organov, ki so določeni v ustavi, obstajajo vodstveni organi podjetja, med katerimi je tudi direktor podjetja.

Poslovne odločitve

V področje poslovnih odločitev spada finansiranje za rekonstrukcijo in napredek proizvodnje, kreditiranje ali najemanje kreditov, prodaja, nabava itd. Take odločitve nikdar niso direktno odvisne od posameznika v podjetju, so pa zelo pomembne. Zato so z ustavo, zakoni in statuti točno določene pristojnosti in odločanja.

Delavski svet podjetja obravnava in odloča o programu dela in proizvodnje, o planu razvoja podjetja ter o najvažnejših odločitvah poslovne politike.

Upravni odbor podjetja odloča o poslovanju in vodi poslovno politiko.

Direktor podjetja vodi poslovanje ter rešuje in sprejema tekoče odločitve. V večjih podjetjih mu pri tem pomagajo višji vodstveni organi, ki tvorijo skupaj z direktorjem kolegij. Za reševanje in pomoč pri vodenju poslovanja se direktor lahko poslužuje še strokovnih služb.

V nekaterih organizacijah poslovanja in odločanja se lahko pristojnosti upravnega odbora delno prenesejo na direktorja podjetja ali obratno. V prvem primeru je to tehnokratski — birokratski odklon od linije samoupravljanja, v drugem primeru pa je anarhični odklon od linije samoupravljanja. Tu se izgublja odgovornost posameznika.

V področje vodenja poslovanja spada operativno odločanje o vseh stvareh, ki so v obsegu določil in zadolžitve direktorja. Čim večje podjetje je, tem več operativnih odločitev lahko prinaša direktor.

Organizacija odločanja v podjetju mora biti postavljena tako, da vsak odgovarja za svojo odločitev.

Upravni organ ni izvršni organ delavskega sveta, kot se marsikje pojmuje. Upravni odbor samo nadzira in skrbi za izvrševanje sklepov delavskega sveta, kontrolira, predlaga in prinaša določene odločitve. Naš sistem samoupravljanja hoče zagotoviti samostojnost in odgovornost posameznih organov upravljanja.

Kakšna naj bo pot pri upravljanju in odločanju o posameznem problemu v podjetju pri poslovanju ter izdelavi programov in planov za delo in razvoj podjetja? Osnutek morajo pripraviti na zahtevo direktorja strokovne službe. Direktor na podlagi osnutka izdela predlog in ga posreduje upravnemu odboru. Upravni odbor da predlog kolektivu v razpravo ter ga po zaključeni razpravi, upoštevajoč pripombe, posreduje delavskemu svetu podjetja v odločanje in potrditev.

Komisije, ki jih imenuje delavski svet, bodisi stalne ali občasne, ne morejo izdelovati osnutkov ali predlogov, ker so za izdelavo teh pristojne strokovne službe. Komisije lahko le pregledajo izdelane predloge, o njih razpravljajo in dajejo svoja mnenja, preden gre predlog na DS. Isti postopek velja tudi za sprejemanje splošno veljavnih in pravnih aktov.

V marsikaterem podjetju so odkloni od navedenih poti in postopkov, kar pomeni anarhičnost v uveljavljanju samoupravnih pravic.

Ponekod se celo poslužujejo sledečega postopka:

Delavski svet zadolži komisijo, da izdela osnutek in predlog o rešitvi določenega problema. Komisija tak predlog izdela in ga posreduje delavskemu svetu. V tem primeru so odrezane strokovne službe in vpliv neposrednih proizvajalcev. Tak postopek je seveda tudi protizakonit.

Kaj pa v primerih, da imamo v podjetju poleg centralnih organov še samostojne delovne enote?

V takem primeru morajo biti točno razmejene dolžnosti in pristojnosti. Tu centralni organi odločajo in razpravljajo o razvoju podjetja, o investicijah, o sprejemanju in vzgoji strokovnih kadrov, o organizaciji in ekonomiki, o socialni politiki (menze, stanovanja, osebni dohodki, dom oddiha itd.). Organi upravljanja v delovni enoti obravnavajo in odločajo o interni organizaciji in tehnologiji, o interni delitvi dohodka, o premeščanju na delovnih mestih itd. Bolj ko so delovne enote samostojne, bolj so tudi v odločanju samostojne.

Delitev dohodka, medsebojni odnosi, vprašanje zaščite pri delu in vsa ostala splošna vprašanja mora podjetje imeti urejena na podlagi obstoječih zakonskih predpisov ter na podlagi notranjih normativnih aktov.

Postopek pri sprejemanju takih aktov je sledeč:

Strokovne službe v podjetju izdelajo osnutek, direktor podjetja pripravi predlog, ki mora biti v skladu z zakonskimi predpisi. Predlog posreduje upravnemu odboru. Upravni odbor ga pregleda ter da eventualne pripombe in ga posreduje v razpravo med kolektiv ali organom upravljanja v delovnih enotah. Po obravnavi med kolektivom se predlog s pripombami ali spremembami vrača upravnemu odboru, ki vnese vse pripombe ali spremembe ter tako izpopolnjeni predlog posreduje delavskemu svetu podjetja. Ko delavski svet podjetja predlog sprejme, je dolžnost direktorja, da vse formulacije pregleda, če so v skladu z zakonskimi predpisi. Če niso, ima pravico, da prekliče odlok delavskega sveta in zahteva ponovno obravnavo. Zato je dolžnost direktorja podjetja, da že pri izdelavi osnutkov angažira take strokovne službe, ki bodo izdelale osnutke v mejah zakonov in za to tudi odgovarjale.

O vprašanju decentralizacije pri delitvi dohodka marsikdaj govorimo in imamo včasih napačna stališča. Delitev dohodka na nivoju delovnih enot se lahko uvede le tam, kjer so delovne enote dejansko samostojne, to se pravi, da imajo lasten obračun dohodka, da lahko s svojimi proizvodi nastopajo tudi na tržišču. Le v tem primeru jih lahko imenujemo samostojne delovne enote. Kolikor pa so te delovne enote odvisne od realizacije in uspeha celotnega podjetja, ne morejo imeti lastne delitve ustvarjenega dohodka.

V naši samoupravni praksi večina delovnih enot nima svojih pravilnikov o delitvi dohodka, zato jih tudi ne moremo smatrati za samostojne delovne enote.

Vodenje poslovanja na različnih nivojih

Vodenje poslovanja je operativno odločanje, ki je istočasno v našem samoupravnem sistemu najnižja raven upravljanja.

Vodja vsake manjše delovne enote v podjetju ima po številu iste zadolžitve in odgovornosti, vendar v manjšem obsegu kot direktor za celotno podjetje.

Z razvojem organizacije dela in vedno večjo delitvijo dela so se začele zmanjševati pristojnosti nižjih strokovnih vodstvenih kadrov (delovodij in predelavcev), ker so se vse bolj uveljavljale priprave dela, planski oddelki in kontrola. V moderni organizaciji dela in proizvodnje je ta tendenca že davno obstajala, vendar se je nazadnje prišlo do zaključka, da brez nižjih strokovno vodstvenih kadrov ne bo šlo, kajti nobena priprava dela, planiranje ali kontrola ne more nadomestiti tistega kontakta z neposrednimi proizvajalci, kot ga lahko ima predelavec ali mojster.

Nižji strokovni vodja rešuje dva problema, ki sta medsebojno vezana, in to tehniški in socialni. Iz teh razlogov je postala vloga nižjega strokovnega vodstvenega kadra vse pomembnejša. Od takega človeka se zahteva, da ima razvit čut za delo z ljudmi.

Postavlja se vprašanje, koliko pristojnosti lahko kolektiv odvzame nižjim strokovnim vodjem in jih prenese na samoupravne organe. Odgovor na to je enostaven in preprost. Odvzeti mu ne more tistih pristojnosti, ki jih že po statutu nima. Od ostalih funkcij in pristojnosti pa ostane malo, da bi se lahko odvzelo, ker so vse pristojnosti občasne ali trenutne značaja.

Vprašanje decentralizacije

Vsako podjetje je lahko organizirano na principu centralnega vodenja in poslovanja, lahko pa tudi na principu decentraliziranega vodenja in poslovanja.

Kdaj je koristno, da je podjetje organizirano na centralnem ali decentraliziranem principu? Odgovor na to je preprost: takrat, ko se posamezna oblika vodenja in poslovanja pokaže dobra, ekonomska in se dosegajo večji proizvodni rezultati.

O tem vprašanju nastopata lahko dva ekstremna momenta, in sicer politični ter ekonomski.

Prednosti, ki govorijo v prid centralne organizacije vodenja in poslovanja.

Industrijska delitev dela, ki omogoča vpeljavo strojev, ki zamenjuje delo človeških rok.

Sorazmerno hitra priučitev delavca za določeno delovno operacijo, opravljanje vedno istih gibov ali operacij omogoča pridobivanje delovnih izkušenj, kar povečuje produktivnost dela itd. Velja seveda princip, da je izvedena maksimalna delitev dela. Večje je podjetje, bolj se delo lahko deli, kar velja tudi za strokovne delavce. Že Lenin je predvideval, da moderna organizacija proizvodnje zahteva podreditev tisočev in stotisočev enemu vodji proizvodnje. To je tako imenovani princip »jedna-načelja«.

Prednosti, ki govorijo v prid decentralizirane organizacije vodenja in poslovanja.

Pokazalo se je, da ima delitev dela nekje svoje meje, ko se delo ekonomsko ne da več deliti. S tem ima tudi centralno vodenje in poslovanje svojo mejo. Ekstremna centralizacija lahko postane cokla za nadaljnji razvoj podjetja.

V zelo velikih podjetjih, ki so organizirana centralno, se pojavlja problem vodenja in koordiniranja planov in priprave dela ter proizvodnje. Problemi vodenja so večji, čim večje je število zaposlenih, zato mora pri centralni organizaciji biti večje tudi število vodstvenega kadra. Torej to je še en vidik, ki govori v prid decentralizacije.

Ne sme se zanemariti vidik umskih in fizičnih sposobnosti človeka. Pri centralni organizaciji bi morali imeti višji vodstveni organi zelo široke umske sposobnosti, posebno tam, kjer je asortiment proizvodov zelo različen in zajema več strok.

Normalno napredovanje na delovnih mestih je onemogočeno, ker je sorazmerno

Naš »kiosk«

malo takih delovnih mest itd. Iz tega razloga je na primer iz Fordovih tovarn, ki so bile organizirane na centralnem principu, odšlo v nekaj letih precejšnje število nižjega strokovno vodstvenega kadra.

Zaradi vsega navedenega je v zadnjih 30 letih tega stoletja vse bolj prodirala težnja po decentralizaciji vodenja in poslovanja v industriji.

Kakor je imel princip centralizirane organizacije svoje meje, tako jih ima tudi princip decentralizacije.

V iskanju izhoda med obema skrajnostima je Avstrijec Dracher, pobornik in organizator decentraliziranega sistema vodenja ter poslovanja, pri firmi GMS v Ameriki uvedel federativni princip decentralizacije. Smisel tega principa je, da naj bodo posamezne delovne enote tako organizirane, da ima vsaka svoj proizvod, tržišče in svoje vodstvo, centralno podjetje pa ima v rokah kapital za razvoj vseh podjetij ter kadrovske politiko in še nekaj drugih skupnih služb.

Nadalje poznamo še tako imenovano funkcionalno decentralizacijo, kjer delovne enote nimajo svojega lastnega proizvoda ter trga, imajo pa svoje priprave dela, kontrolo in planske oddelke kakor tudi svoje organe upravljanja. Taka organizacija pogojuje zelo široko kooperacijo. V industriji so lahko delovne enote, organizirane na principu ekonomsko federalne decentralizacije, samostojne le, če imajo število zaposlenih od 700 do 1000.

Pri storitvenih dejavnostih je možno imeti tudi manjše enote na sistemu federalne decentralizacije.

Kakšen princip organizacije bo v posameznem podjetju uveden, je odvisno od družbeno ekonomskega sistema in od proizvodnje podjetja ter stopnje celovitosti.

Pri tem je treba upoštevati naslednje stopnje celovitosti:

Tehnološka stopnja celovitosti

posamezne naloge faza dela	proizvod
----------------------------	----------

Ekonomska stopnja celovitosti

obrač. enote	dohodek	dohodek
stroški enote	po internih	po tržnih
OD enote	planskih	cenah
	cenah	

Organizacijska stopnja celovitosti

samo vodja	posamezne	vse
	službe	splošne sl.

Upravljanje

—	—	organi
		samo-
		upravljanja

Ugotavljanje dohodka po internih planskih cenah omogoča decentralizacijo oddelkov znotraj podjetja. Če posamezni obrati, oddelki, delovne enote ne izpolnjujejo prvih treh pogojev, tj. tehnoloških, ekonomskih in organizacijskih, ne morejo imeti decentraliziranega upravljanja.

Vse tri stopnje celovitosti ima podjetje lahko le, če je organizirano po principu federalne decentralizacije. To seveda ne velja za podjetja storitvenih dejavnosti.

Delovne enote so v naši zakonodaji pojem 2. stopnje celovitosti, ker gre za posamezne faze proizvodnje, nimajo pa svojega končnega proizvoda.

Obračunske enote ne morejo imeti svojih samoupravnih organov, ker ne izpolnjujejo navedenih pogojev.

Strokovne in skupne službe ne morejo biti samoupravne delovne enote, ker nimajo niti svojih proizvodov niti ne izvajajo določenih faz proizvodnje, zato so službe lahko le servisi v podjetju.

So podjetja, ki imajo nasilno formirane organe samoupravljanja ne glede na prej navedene ekonomske principe. V takih primerih organi upravljanja ne delujejo v redu ter nastajajo konflikti ali pa se statutarne določila ne upoštevajo.

Nekatere novosti v našem statutu

Delavski svet podjetja je na zasedanju 28. 12. 1966 sprejel novi statut naše železarne. Kot vsi normativni akti, predvsem statut urejuje medsebojne odnose, organizacijo, poslovanje ter določa naše pravice in dolžnosti.

Čeprav je bil predlog statuta precej časa v razpravi, bo prav, da po njegovem sprejemu zaradi nekaterih pojasnil in pravilnega tolmačenja opozorimo na nekatera njegova določila. Pri naštevanju pravic in dolžnosti je napisano, da imamo zaposleni na področju samoupravljanja pravico do iniciative, da povemo svoja mnenja in damo predloge o delu in organizaciji železarne, postavljamo vprašanja v zvezi s poslovanjem podjetja, predlagamo sklicanje zbora delovnih ljudi, predlagamo vprašanja za razpis referendumov in spremembe ter dopolnitve normativnih aktov podjetja.

Predloge in mnenja v okviru pravic iniciative dostavljajo zaposleni pismeno ali ustno na zapisnik. Za zadeve, ki se nanašajo na obrat ali sklop obratov, se predlogi zbirajo v tajništvu sklopa obrata, predlogi, ki zadevajo podjetje kot celoto, pa se dostavljajo upravnemu odboru. Že doslej smo na raznih sestankih razpravljali in obravnavali zadeve v zvezi z delom in poslovanjem podjetja. Vendar ker se taki predlogi nato niso posredovali za to pristojnim organom, je navadno ostalo samo pri razpravah. Posledica takega načina dela pa je bila, da smo nato govorili, da naših predlogov in mnenj nihče ne upošteva. Ker pa bi bilo prav, da to odpravimo, so sestavljali statuta menili, da je v statutu določiti način in postopek za obravnavo predlogov. Pomanjkljivost pa bomo seveda odpravili samo v primeru, če bomo postopek, ki je določen, v bodoče tudi upoštevali.

Poleg že ustaljenih pomožnih organov pri DSP s statutom na novo uvajamo nadzorni organ. Naloge nadzornega organa so predvsem, da naj nadzoruje, kako se izvajajo določbe statuta in drugih normativnih aktov, v katerih so določene pravice članov delovne skupnosti, pravice organov upravljanja v podjetju in kako se te pravice uveljavljajo. Člani delovne skupnosti imajo pravico do pritožbe na nadzorni organ v vseh primerih, ko menijo, da so kršene njihove pravice, določene v normativnih aktih podjetja. Nadzorni organ je sprejeto pritožbo dolžan obravnavati. Povedati moramo, da nadzorni organ v železarni še ne obstaja, ampak ga bo delavski svet imeno-

Na kraju je predavatelj odgovoril na posamezna vprašanja, ki so jih postavljali naši sodelavci.

Zavedam se, da sem lahko v tem zapisu nanizal le nekoliko misli in izvajanj, ki so bila posredovana na predavanju. Upam, da bodo naši bralci, predvsem pa člani organov samoupravljanja, navedene ugotovitve v svojem odgovornem poslanstvu ter aktivnem delovanju uporabili in se tako lažje zavzemali za pravilna stališča pri odločanju o upravljanju ter poslovanju podjetja.

Herman Lesjak

val šele letos, ko bo imenoval člane ostalih komisij. Zaradi pravilne obravnave in naslavljanja pritožb, v katerih se zaposleni obračajo na organe upravljanja, moramo povedati, da bo upravni odbor kot za to pristojen organ na drugi stopnji še nadalje reševal vse pritožbe članov delovne skupnosti s področja delovnih razmerij, nadzorni organ pa pritožbe, ki bi se nanašale na kršenje pravic zaposlenih, določenih z normativnimi akti podjetja.

Pri spremembah, ki smo jih na novo uvedli, bi opozorili še na čas trajanja poskusnega dela. Doslej je poskusno delo za vsa delovna mesta trajalo največ 30 dni, po dopolnitvi pa traja poskusno delo za delovna mesta, za katera se zahteva strokovnost PK in KV delavcev in SS izobrazba, največ 30 dni, za vsa ostala delovna mesta pa največ do 3 mesecev.

Pri določitvah o medsebojnih delovnih razmerjih so navedeni primeri in pogoji, v katerih so zaposleni lahko odstranjeni iz železarne ali pa samo z delovnega mesta, na katerem so zaposleni. Poleg pogojev, ki jih določa že zakon, vsebuje statut še določilo, da je zaposleni brez nadomestila OD lahko odstranjen iz železarne tudi v primeru, če na delovnem mestu, na katerem dela in za katerega je predpisano nošenje zaščitnih sredstev, odkloni uporabo nošenja zaščitnih sredstev ali pride na delo v vinjenem stanju. V obeh primerih se odstranitev iz podjetja šteje, da prizadeti ni prišel na delo oz. je brez predhodnega opravičila izostal z dela.

Razen odstranitve iz železarne pa se zaposleni lahko odstrani z delovnega mesta, na katerem dela, če njegova prisotnost na delovnem mestu ogroža redni potek proizvodnje ali če namenoma s svojim delom zmanjšuje uspeh ostalih delavcev ali skupine. Za našete primere seveda ni potreben predhodni postopek, ki je sicer določen za premestitev zaposlenih z enega na drugo delovno mesto.

Ostala določila sedaj veljavnega statuta, razen obveznih dopolnitev, ki so predpisane s temeljnim zakonom o podjetjih in zakonom o delovnih razmerjih, vsebujejo določila, ki so bila napisana v dosedanjem statutu. Zaradi pomembnosti dopolnitev s področja delovnih razmerij in dela, ki se nanašajo na vse zaposlene, pa smo menili, da je prav, da na njih posebno opozorimo.

Lik in moralne obveznosti kontrolorja

Kontrolna služba v proizvodnji je eden najvažnejših elementov v vsaki industriji, najmanj tako važen kot izdelava sama. Po svoji vrednosti pa kontrola stoji pred proizvodnjo, kajti od nje zavisi ne samo uspeh izdelanega blaga v potrošnji, temveč nosi s seboj še komercialno vlogo, pravočasno opozoriti na napako in pa moralno poslanstvo — vzgajati izdelovalca in držati odnose med ljudmi na primerni kulturni višini. Kontrolor mora biti v isti meri dober strokovnjak, ki pozna izdelek in njegov proces izdelave, zastopati mora interese kupca, da zavrne robo, ki ni sposobna za trg, in končno mora zastopati še interese proizvajalca, vendar v dopustnih mejah, ne za vsako ceno.

Vsekakor je slab kontrolor tisti, ki površno opravi kontrolo, še slabši je oni, ki sicer dobro opravi kontrolni postopek, pa rezultate prikriva oziroma sam odloča več, kakor bi smel. Ako na vsak način hočemo neko robo prodati, s tem sicer trenutno povečamo finančni efekt, vendar pa se nam prav kmalu in vedno bolj čisto tak postopek maščuje, ker sledi reklamacija, nevolja, slab glas o proizvodu in proizvajalcu.

Tudi druga skrajnost je zelo škodljiva, držati se nekega predpisa kot pijan plota, tako kontrolo včasih imenujemo soldaško. Če je neki parameter izven predpisane tolerance, je seveda izdelek treba zavreči, ako ga lahko natančno izmerimo. V takem primeru kontrola ne predstavlja težav, težavna pa postane takrat, kadar neki parameter ni točno določen in ga ne moremo točno izmeriti. Kot primer za prvo kategorijo vzemimo brušene osi, ki jih merimo s kalibrom — tu ni kaj pomišljati. Kot drugi primer pa vzemimo ultrazvočni rezultat, ki je indirektni, odvisen v veliki meri od osebne presoje. Odločitev je tu že zelo težka. Takih atributivnih meril najdemo v proizvodnji več kot pa numeričnih.

Da bi mogel kontrolor svoje delo primerno in zadovoljivo opraviti, mora:

1. poznati proizvodni proces,
2. poznati merilni ali kontrolni postopek in kontrolni pribor,
3. poznati kontrolne tolerance,
4. vedeti mora namen uporabe izdelka vsaj približno,
5. držati se predpisov in ne delati po svoje,
6. biti mora pošten in svoje rezultate zagovarjati.

Kontrolni proces delimo v dva dela:

- a) napako najti in oceniti,
- b) oceniti uporabnost izdelka s tako napako.

Ali se moramo zares držati točno nekega predpisa?

DA! Vzemimo na primer analizo šarže. Spodnja meja je npr. 0,35 % C, najdemo pa 0,34 % C. Vemo, da ta ena pika ne pomeni pri kvaliteti jekla mnogo, pa vendar se moramo predpisa držati zato, ker je predpis zakon. Naslednji bi namreč lahko smatral že 0,33 % C kot še uporabno itd. Nastala bi torej zmeda. Nekje so meje, ki so predpisane in se jih je treba držati. Meje tudi vodja obratne kontrolne službe ne more poljubno spreminjati, za to je pooblaščen

vodja oddelka tehnične kontrole in nihče drug, saj je tudi za to odgovoren, šele po predhodnem posvetu lahko meje spremenjajo drugi strokovno sposobni vodilni ljudje, vendar ne brez vednosti vodstva tehnične kontrole.

Kakšen naj bo odnos kontrolorja do izdelavca, predvsem pa do obratnih ljudi?

Kontrolor je po naravi svojega dela vedno izpostavljen napadom in očitkom. Žal nekateri obratni ljudje nočejo razumeti, da je pritisk na kontrolorja — če svoje delo v redu opravlja — groba kršitev tehnološke discipline pa tudi krivica, za katero nimajo pooblastila. Moral bi se sam postaviti v položaj kontrolorja in pomisliti, kaj bi ukrenil. V glavnem pa je odnos obratnih ljudi do kontrolorja tak, kot si ga kontrolor sam ustvari. Najdene pomanjkljivosti še niso razlog za prepis, pač pa razlog za opozorilo. Prav gotovo pa bo kontrolor izgubil vso avtoriteto, ako bo popustil pri svojem najdenem rezultatu. Kontrolor, ki se pusti pregovoriti, ni več kontrolor, temveč lutka, ki bo prišla prav, ako je treba kje kaj »skozi spraviti«, ki pa bo nosila vso odgovornost, če pride do reklamacije ali celo do nesreče zaradi slabe kvalitete materiala.

Ali je kontrolor osebno odgovoren za morebitne havarije zaradi slabe kvalitete materiala?

DA! Osebno je odgovoren on sam, šele potem njegovi nadrejeni. Ako je njegovo delovno mesto tako, da mu delo ni omogočeno tako, kot je treba, je dolžan svoje nadrejene opozoriti na to, pa naj bo pri kontrolnih postopkih ali pa pri delovni zaščiti. Izgovor, da ima npr. pomanjkljivo znanje, ni umesten, ker brez primerne znanja kontrolnega posla ne more opravljati; če je tako, potem mora pravočasno opozoriti na to oziroma skušati nadoknaditi in izpopolniti svoje znanje.

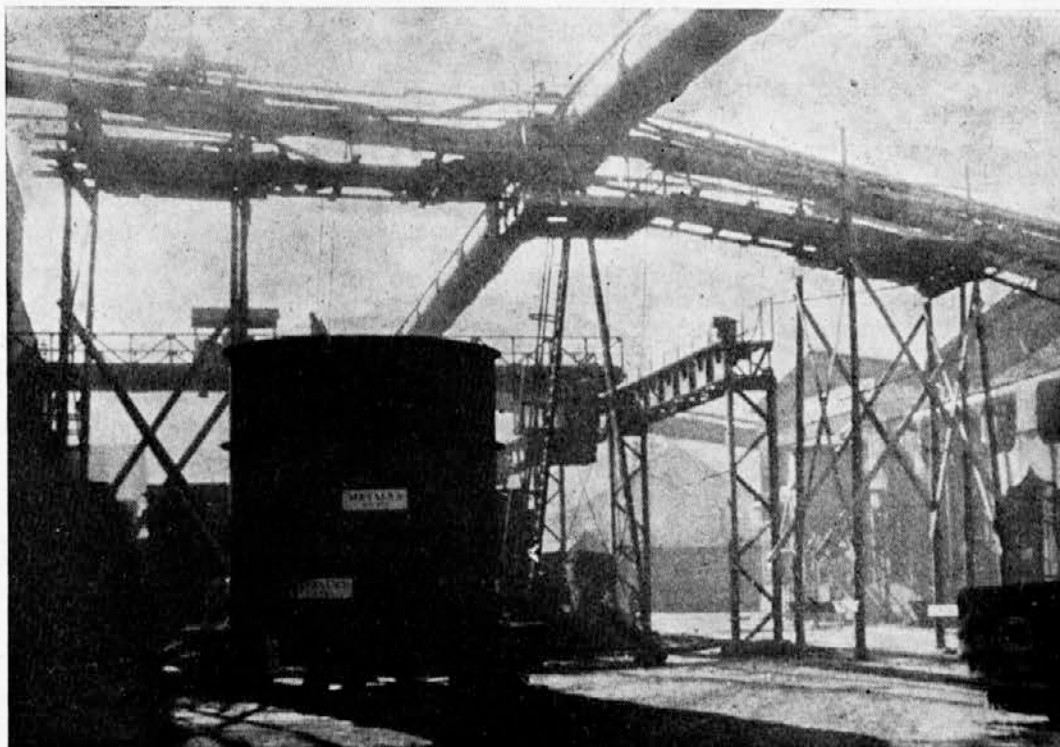
Kako je z nagrajevanjem kontrolorjev?

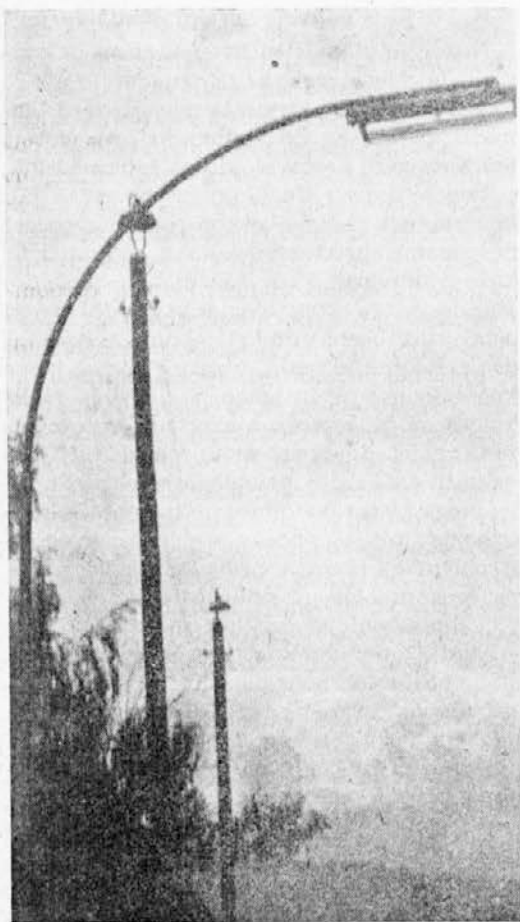
Nekoč je vladalo mišljenje, da je za kontrolorja dober vsak, ki za drugo delo ni. Ta miselnost nam je prinesla prenekatero blamažo in težavo. Če je invalid in opravlja tak kontrolni postopek, da ga hiba ne moti, potem je vse v redu. Ne more pa opravljati kontrolnega posla, ako kontrolnega procesa ne razume, predvsem še, ako zanj niti ne kaže zanimanja. Prav zaradi take miselnosti, da je za kontrolorja vsak dober, so ostali tudi osebni dohodki kontrolnega kadra sorazmerno nizki, v resnici pa se plače kontrolorjev ne bi smele v ničemer razlikovati od plač proizvajalca, nasprotno, zaradi večje odgovornosti bi morali biti celo višje nagajeni. S primerno selekcijo kontrolnega kadra bodo morale tudi plače kontrolorjev biti izenačene s plačami drugega strokovnega kadra v proizvodnji. Vsekakor pa se kontrolor ne sme postaviti na stališče »bom malo delal, ker malo zaslužim« — tudi šofer avtobusa ne sme reči, ker slabo zaslužim, bom pa manj previdno vozil, temveč lahko le reče, bom vozil ali pa ne bom vozil. Osebni dohodki kontrolorja morajo biti vezani na uspeh določenega obrata in ne na normo. Kontrolor mora kontrolirati toliko izdelkov, kolikor je bilo izdelanih in nič manj pa tudi ne več. Norma je tedaj odveč, važen je le uspeh obrata. Tako se sicer postavljamo v nevarnost, da zaradi neuspeha nekega obrata nastajajo ogromne razlike v prejemkih, vendar ne bi bilo smiselno, da se dovoli neka uravnilovka, saj obrat, ki ni sposoben živeti, itak ne more tako dalje životartiti, temveč mora ukreniti karkoli, da postane rentabilen.

Kaj mora kontrolor znati, da bi svoje delo mogel z uspehom opravljati?

Napačno bi bilo misliti, da je dovolj, da kontrolor pozna le svoje ozko delo. To bi zadostovalo za serijsko medfazno kontrolo na avtomatu, nikakor pa se s tem ne more zadovoljiti kontrolor v končni fazi ali v vhodni kontroli itd.

Vsak, kdor kontrolira jeklene izdelke, mora vedeti vsaj, kako se kako jeklo ime-

Lok

nuje, da zna prebrati spremni list. Približno mora poznati njegove lastnosti, predvsem pa možnosti napak na jeklu. Tisti, ki samo mehansko meri obdelan komad, mora poleg merilnega orodja poznati še postopek izdelave, tisti pa, ki jeklo kontrolira na razpoke, mora poleg postopka kontrole npr. očna kontrola, ferofluks, vedeti še, od kod take ali drugačne napake in kje jih še lahko pričakujemo. Še bolj važno je to za kontrolorja z defektoskopskimi napravami. Kontrolor odlivka mora razen dimenzij poznati še izvor defektov, njihovo najčešče mesto in postopke, kako take defekte odkrivati. Vsakdo pa mora nekaj vedeti tudi o postopkih ločenja materiala, saj je ta problem pri nas eden najbolj perečih, zato se mora vsakdo seznaniti tudi z iskrnimi probami, da si, če je treba, lahko pomaga.

Z namenom, da se znanje kontrolnega kadra izpopolni, smo organizirali tečaj. Tečaj ima en sam namen, pomagati pri delu in nič drugega.

Poleg strokovnega kadra pa je kontrolorju nadvse potrebno neoporečno poštenje. Povej na primernem mestu to, kar si našel, kar si izmeril, ne boj se zamere, ker škodiš sebi in okolici, ako slabo kvaliteto prikrivaš. Poznamo vrsto primerov, ko kontrolorji niso hoteli javljati zamenjav materiala, da bi zaščitili svoje bivše sodelavce v obratu. Zaradi tega pa je problem zamenjav postajal vse bolj pereč in danes ga le z največjim naporom rešujemo. Če pa bi opozarjali pravočasno, bi ta problem morda sploh ne bil več problem.

Delo kontrolorja mora biti precizno. Kontrola na pol sploh ni kontrola in da več škode kot koristi, kajti vsi mislimo, da je izdelek dobro kontroliran, v resnici pa sploh ni. Hitrica pri kontroli ne sme biti kriterij. Kar hitro kontroliramo, slabo kon-

troliramo. Tipičen primer za tako kontrolo je neenakomerna odprema iz čistilnice. Zadnje dni je blaga toliko, da ga ni mogoče kontrolirati v danem roku, zato gre tako k naročniku in česte reklamacije, če že ne izmečka pa vsaj dodelave so bile na dnevnem redu.

Sedaj si bomo mogli tega vse manj dovoliti. Kontrolni postopek rabi svoj čas in tega je treba najti, prej se izdelek ne more odpremiti pa četudi je rok zamujen. Nemarno kontrolirani izdelek je lahko povzročitelj tudi smrtnih nesreč. Če bi se sami vozili z letalom, v katerega smo vgradili lastne izdelke, bi jih verjetno zelo skrbno kontrolirali. Tako si misli tudi vaš sosed, ki se pa dejansko pelje s tem vozilom.

Nič se tako slabo ne izplača kot prodajati slabo robo ali pa izsiljevati prodajo dvomljive kvalitete ali pa zavlačevanje z vskladiščenjem sumljive robe. Enkrat se bo izkazalo, da jo je treba zavreči. Če smo to storili takoj, smo na naslednji izdelek že bolj pazili. Ako pa smo zavlačevali, pa so se iste napake ponavljale, češ »saj je dobro« — in na kraju smo morali le zavreči celotno grmado sumljivih izdelkov.

S kom in kaj naj kontrolor govori?

Kontrolor je neke vrste detektiv, ta pa je zavezan k molčanju, ako ne želi, da si napravi zmešnjava. Pri nas se je razpasla grda navada, da vsi in vseppek diskutirajo o kvaliteti. Pogovor o napakah, o škartu ni škodljiv, ako se vodi na primernem mestu in s točnimi podatki. Skrajno škodljivo pa je lahko, ako se o njem čenča na raznih sestankih, kjer ljudje po navadi niti nimajo točnih podatkov ali pa stvari sploh ne razumejo, potem jo pa napihnejo na škodo kontroli in vsemu podjetju. Koristnega pa od take debate ni nič in tudi tak zaključki so po navadi brez smisla.

Kontrolor je dolžan svoja zapažanja vne-

sti v za to pripravljene formularje, dolžan je o napaki opozoriti svojega nadrejenega, ta pa obratovodjo in vodstvo kontrole. Popolnoma odveč pa je diskusija v obratu ali pa celo pred prevzemnimi organi. Kontrolor s takimi čenčami lahko največ pokvari, koristi pa le malo.

Inž. Mitja Šipek

SINDIKALNE PODRUŽNICE SO VOLILE

Januarja so v večini naših obratov zborovale sindikalne podružnice. Ker bomo o problematiki pisali obširneje, ko bomo poročali o letni konferenci sindikata železarne, navajamo tokrat samo novo izvoljene sindikalne funkcionarje.

Topilnica — predsednik: Avgust Balant, tajnik: Silva Lešnik, blagajnik: Jože Črešnik.

Livarna — predsednik: Ivan Kamnik, tajnik: Justin Kokalj, blagajnik: Srečko Zavec.

Kladivarna — predsednik: Peter Jamer, tajnik: Rezka Naglič, blagajnik: Sonja Ošlak.

Mehanična — predsednik: Franc Pori, tajnik: Gelca Podgoršek, blagajnik: Jože Trokšar.

Uprava — OTKR — predsednik: Jakob Konič, tajnik: Jože Resnik, blagajnik: Rozka Blatnik.

Do zaključka redakcije našega lista nismo prejeli podatkov od valjarne, ki je napovedala občni zbor šele za 12. II. 1967, in od SEVO, ker se odbor takrat še ni konstituiral.

Moški so april, ko dvorijo, december, ko so poročeni. Ženske so maj, ko so dekleta, s poroko pa menjajo podnebje.

(Shakespeare)

Idila

Foto: J. Sater

SKLEPI UPRAVNEGA ODBORA

Upravni odbor je seje v mesecu januarju namenil razpravi o poslovni problematiki podjetja, o osnovnih principih izdelave plana dohodka in osebnega dohodka ter njegovo delitev, revalorizaciji osnovnih sredstev, izpopolnitvi normativov za obračun premije in obravnavi materiala, ki se naj bi posredoval v razpravo in odobritev delavskemu svetu podjetja. Razen tega je reševal in odločal še o ostalih zadevah in problemih, ki se pojavljajo v podjetju, in raznih vlogah, ki so prispele na njegov naslov.

Pri obravnavi poslovne problematike se je upravni odbor največ zadržal na problemu števila zaposlenih. Že sedaj ugotavljamo, da imamo za obseg proizvodnje in realizacije, ki jo dosegamo zadnje mesece, preveliko število zaposlenih, da pa se dodatno po naši evidenci v naslednjih mesecih vrne iz JLA 85 delavcev, ki so bili že prej zaposleni v naši železarni in smo jim po zakonu o delovnih razmerjih dolžni nuditi zaposlitev. Poleg tega števila pa bo letos končalo šolanje: 98 učencev MIŠ, vajencev elektro stroke, dveletne šole za priučevanje in naši štipendisti na ostalih šolah. Tudi ti se bodo po končanem šolanju želeli zaposliti v naši železarni. Ob obravnavi nakazanega problema so tako ustrezne strokovne službe kakor tudi upravni odbor prišle do zaključka, da je naše bivše delavce po vrnitvi iz JLA ponovno zaposliti v železarni. Tiste, ki jih bodo obrati zahtevali, da se vrnejo na svoja prejšnja delovna mesta, je razporediti na delo v te obrate, ostale pa razporediti na druga dela. Ker vseh po vrnitvi iz JLA ne bo mogoče takoj zaposliti, in da zato ne bi nastopale težave, je prevladalo mnenje, da je z vsemi poskušati doseči sporazum, da po vrnitvi iz JLA ostanejo še nekaj časa doma. V tem primeru bi prizadetim delovna doba še nadalje mirovala in bi takoj po zaposlitvi pričeli pridobivati vse pravice, ki izhajajo iz dela in po delu. Zaenkrat naj bi se tako rešil samo problem delavcev, ki se bodo vrnili iz JLA, medtem ko se bo o problemu zaposlitve učencev, ki bodo letos končali šolanje, in naših štipendistov, razpravljalo naknadno.

Na osnovi tako izoblikovanega predloga je bilo sklenjeno:

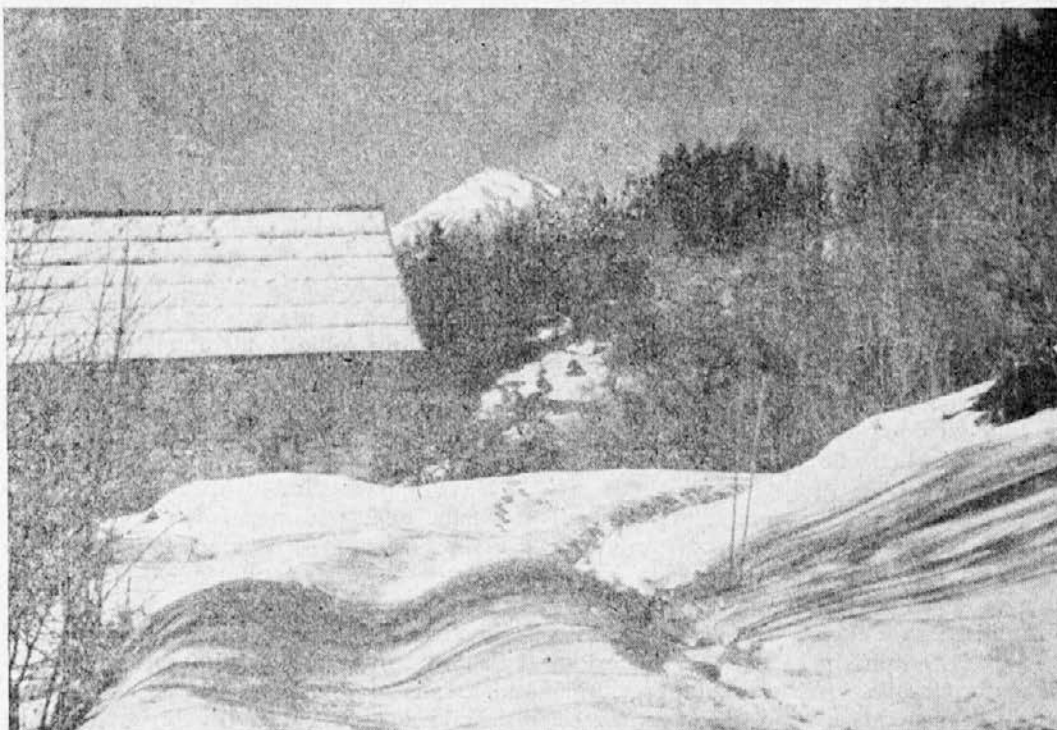
— Kadrovski oddelek naj naše delavce, ki se vračajo iz JLA, sprejme na delo šele 14 dni po njihovi vrnitvi. V primeru da bi jih tudi po tem času ne mogli zaposliti, se naj jim odsotnost z dela še podaljša, vendar največ za dobo 30 dni. Delovna doba jim za ta čas miruje. Takoj po zaposlitvi pa pričnejo pridobivati vse pravice iz delovnega razmerja.

— Vse naše bivše delavce je po povratku iz JLA ponovno vključiti v delovno skupnost. Tiste, ki jih obrati zahtevajo, je zaposliti na njihovih prejšnjih delovnih mestih, medtem ko ostale, ki jih obrati zaradi nezadostne delovne vneme pred odhodom na odsluženje vojaškega roka ne želijo sprejeti nazaj, razporediti na dela, predvidena za sezonska in druga investicijska dela. Odpoved delovnega razmerja se jim lahko poda šele potem, če na delih, na katera bodo razporejeni, ne bodo dosegli zadostnega delovnega učinka.

Pri razpravi o principih za izdelavo predloga plana dohodka in OD ter njihove razdelitve je bil upravni odbor informiran, da predloga finančnega plana zaradi nerazčiščenosti višine amortizacije, družbenega prispevka od osnovnih sredstev in drugih instrumentov še ni bilo mogoče pripraviti, pa zaradi tega tudi ni izdelan plan dohodka in osebnih dohodkov, ki sta sestavni del finančnega plana. Za izdelavo osnutka delitve dohodkov pa bi se bilo predhodno dogovoriti za politiko formiranja in delitve OD. Povprečni OD so lansko leto znašali 87.400 S din mesečno na zaposlenega, oblikovali pa smo jih v višini 10,62 % od ustvarjene realizacije. Zaradi sprememb, ki bodo letos nastopile zaradi znižanja cen nekaterih naših izdelkov, povečanega izvoza, skrajšanega dobavnega roka in izboljšanja kvalitete, pa bo za formiranje globala OD potrebna drugačna prerazdelitev sredstev. Po planu proizvodnje naj bi letos pri številu 3220 zaposlenih dosegli 30 milijard S din realizacije, kar pomeni povečanje produktivnosti za 7 %. Če bi pri globalu OD upoštevali samo predvideno produktivnost dela, bi povprečni OD letos znašali 93.500 S din mesečno. Izračun na taki predpostavki bi bil sicer pravilen, ne upošteva pa vseh spremenjenih pogojev poslovanja. Ob povečanju produktivnosti dela in boljšem gospodarjenju pa bi povprečni OD letos znašali 96.000 S din mesečno. Če uspemo doseči plan realizacije in dohodka in ob pogoju, da ostane število zaposlenih nespremenjeno, lahko dosegemo povprečno 100.000 S din neto osebnih dohodkov mesečno na zaposlenega. Pri izdelavi osnutka plana je za planiranje dohodka predvideti normative potrošnje surovin, drugega materiala in energije v okvirih, ki so bili postavljeni lansko leto, ob istočasnem zadostnem obračanju obratnih sredstev. Povprečni OD bi se tako proti lanskemu letu v prvem primeru povečali za 10 %, v drugem pa za 16 %. Pri obračunu

nadplanskega dohodka, ki je osnova za dodatni OD, naj bi se upoštevalo že 95 % doseganje normativov. Seveda pa bi se pri takem formiranju in delitvi OD morali zavesti, da bo prišlo do določene porazdelitve med skladi in OD. Pri sedanjem formiranju OD je bilo večkrat slišati pripombe, da so akontacije nekoliko prenizke, previsok pa ostanek gibljivega dela OD. Tudi o tem se je dogovoriti in poskušati postaviti pravilno mejo med višino akontacije in gibljivim delom OD.

V razpravi je bila izražena misel, da bi bila pri obravnavi zanimiva primerjava postavka lanskih OD in povprečnih OD, ki sta jih lani dosegli obe slovenski železarni. Nekateri so bili mnenja, da sta pri delitvi OD predvsem važna vrednost obračunske enote in doseženi nadplanski dohodek, da pa oba elementa povzročata precejšnjo uravnilovko v sistemu delitve, zato bi mogoče kazalo razmišljati o različni vrednosti obračunske enote za posamezne obrate ob upoštevanju doseženega poslovnega uspeha. Pojasnjeno je bilo, da predlog o različni vrednosti obračunske enote po obratih ni povsem nov, da pa je vprašanje, če to v situaciji, v kateri se podjetje nahaja, lahko uvedemo. Upoštevati je namreč medsebojno odvisnost obratov in dejstvo, da doseženi rezultati posameznega obrata vedno niso samo njegova zasluga. Po principih, izraženih v razpravi, po katerih naj bi se formiral global OD, naj bi bruto OD znašali približno 6 milijard S din, kar predstavlja 20 % od planirane realizacije. Zato bodo vsa naša prizadevanja morala iti v smeri znižanja stroškov in večje gospodarnosti. Pri planiranju globala OD bo upoštevati na eni strani zmanjšanje prispevka na račun socialnega zavarovanja, istočasno pa upoštevati dajatve, ki se na tem področju prenašajo na delovne organizacije. Po izmenjavi mnenj in predlogov je upravni odbor za izdelavo predloga plana dohodka in osebnega dohodka sklenil:

Valovi

Foto: R. Gradišnik

— Osvojijo se predlagani principi za izdelavo predloga finančnega plana. Analitsko planski sektor naj pri izdelavi osnutka plana za planiranje dohodka predvidi dovolj ostre normative potrošnje surovin, drugega materiala in energije ob zadostnem številu obračanja obratnih sredstev ter pri doseganju takega plana realizacije povprečne OD v višini 100.000 S din na zaposlenega in mesec.

Za izračun nadplanskega dohodka, ki je osnova za dodatni OD, naj se upošteva 95% doseganje normativov. Redna mesečna akontacija, ki se bo izračunala iz realizacije, se naj bi ugotovila na podlagi 95.000 S din povprečnih OD.

Za leto 1967 je delavski svet že sprejel plan proizvodnje, v katerem so upoštevane spremembe programa in cene, ki so pogojene s tržno situacijo in spremenjeno zmogljivostjo proizvodnih obratov. Na osnovi planskih predvidevanj se zato predlaga sprememba vseh tistih premijskih normativov, ki so po planu nižji, kot so do sedaj sprejeti. Normativi, ki bi se po predvidenem planu zvišali, so ostali začasno nespremenjeni v vseh tistih primerih, ko mora obrat doseči predvideno proizvodnjo postopoma. Pri analizi doseganja normativov v celoti ni bilo mogoče kot normalno upoštevati stanje v zadnjih štirih mesecih lanskega leta. K temu pa nas sili tudi zaostrena situacija na tržišču in novi reformni ukrepi zlasti na področju kratkoročnih kreditov. Zato je predlagana zaostritev normativov za zaloge materiala razreda III in zadržanje normativov za dolžnike na sedanjí višini kljub pritiskom naročnikov za podaljšanje plačilnih rokov. Spremenjeni normativi, za sprejem katerih je pristojen upravni odbor, naj bi veljali in se uporabljali od 1. 1. letos dalje. Za pregled normativov je bila imenovana posebna delovna grupa, ki je predložila, da naj bi se normativi potrdili, da pa bi bilo pri normativih stroškov proizvodnje upoštevati novo vrednost osnovnih sredstev, kolikor to še ni bilo storjeno, in vse tiste premijske upravičenice, ki so vezani samo na eksterno realizacijo in celo podjetje, vezati tudi na interno realizacijo. Upravni odbor je premijske normative s temi dopolnitvami, kolikor že niso bili upoštevani, z veljavnostjo od 1. 1. 1967 dalje potrdil.

V razpravi o predlogu plana dohodka in osebnega dohodka ter normativov premij je bil načrt še predlog dopolnitev premijskega pravilnika in predlog za povišanje vrednosti obračunske enote. V utemeljitvi predloga je bilo poudarjeno, da se za letošni predvideva realizacija v višini 30 milijard S din, ki naj bi jo dosegli s 3220 zaposlenimi. Ker naj bi to realizacijo dosegli ob istočasnem znižanju cen, bo za njeno doseglo potrebna večja produktivnost. Že prej je bila izražena želja, da naj bi se letos več OD izplačevalo v obliki akontacije, manj pa v obliki gibljivega dela OD. To pa je dosegljivo le s spremembo vrednosti obračunske enote. Na račun znižanja cen naj bi se vrednost obračunske enote povečala za 2,5 %, na račun zmanjšanja ostanke gibljivega dela OD pa za nadaljnjih 2,4 %, ali skupno za 4,9 %. Po sedanjem izračunu bi bila vrednost enote pri 2765 N din realizacije na zaposlenega in mesec, nekaj nad 144 S din na enoto, po predlaganem povečanju pa naj bi ob isti realiza-

ciji znašala nekaj nad 151 S din. Zaradi tega bi bilo treba spremeniti in dopolniti tabelo za določanje vrednosti enote. Spremembo vrednosti obračunske enote bo sicer moral potrditi delavski svet podjetja z veljavnostjo od 1. 1. 1967 dalje, vendar dokler to ne bo storjeno, naj bi upravni odbor to spremembo načelno zaradi obračuna potrdil in bi se obračun OD do potrditve najvišjega organa smatral samo kot akontacija. Po sedanjem predlogu pa bi še vedno ostalo mesečno za delitev okrog 20 % gibljivega dela OD, seveda pod pogojem, da bodo istočasno doseženi tudi zadostni poslovni uspehi oziroma dosežen plan dohodka in realizacije.

Pri obrazložitvi predloga za dopolnitev premijskega pravilnika je bilo poudarjeno, da so se pri njegovem izvajanju pokazale nekatere pomanjkljivosti. Največ negodovanja je na veliko nihanje izračunanih odstotkov. Nihanja pa nastanejo zaradi nihanja proizvodnje in s tem tudi poslovnih uspehov. Momentov, ki na to vplivajo, je precej, vendar na njih podjetje pa tudi posamezniki ne morejo vedno vplivati. Prav z namenom, da bi se nesorazmerja, ki nastopajo, v čim večji meri odpravila, je bil izdelan nov predlog za izračun po progresivno regresivni metodi. Bistvo predloga in nove metode je v tem, da bi se pri doseganju pod 100 % po linearnem izračunu jemalo nekoliko manj, pri 100 % se izenači z linearnim izračunom, pri preseganju nad 100 % pa deluje regresivno. Z uvajanjem nove metode bi se ustrezno moralo dopolniti tudi besedilo 6. in 8. člena premijskega pravilnika. Novi predlog v celoti gotovo še ne bo povsem odpravil odstopanja, je pa njegova stimulacija gotovo realnejša. V razpravi je bilo poudarjeno, da je namen novega predloga v tem, da pri premijah reši nekatere probleme, ki so se pojavili, vendar da naj bi se problemi reševali tam, kjer nastopajo, in da zato v določenem številu obratov sedanji premijski sistem ustreza. Izražena je bila tudi misel, da naj bi se predlog dopolnil samo v tem, da bi se pri doseganju normativov pod 100 pustila progresija, nad preseganjem pa naj bi še nadalje ostali proporciji. Kljub nekaterim pomislekom o uvedbi nove metode pa je upravni odbor tako predlog dopolnitev premijskega pravilnika kakor tudi spremembo vrednosti obračunske enote potrdil, s tem da je oba predloga na prvem naslednjem zasedanju posredovati v odobritev še delavskemu svetu podjetja.

Upravni odbor je menil, da bo še nadalje, tudi če delavski svet predlagane dopolnitve premijskega pravilnika potrdi, obdržati metodo, da premijske izračune zaradi odprave prevelikih odstopanj predhodno pregledajo vodje sklopov obratov in sektorjev ter po izvršenih popravkih predlog dostavijo oddelku za organizacijo in študij dela. Namen tega ukrepa je, naj bi se premija dejansko čimbolj približala doseženemu uspehu posameznika.

Ob razpravi o revalorizaciji osnovnih sredstev je bilo poudarjeno, da je njen glavni namen, da se vrednost, s katero vodimo sredstva v poslovnih knjigah, spravi v sklad z njihovimi tržnimi cenami. Revalorizirana vrednost sredstev pa naj z amortizacijo zagotovi tudi dovolj sredstev za enostavno reprodukcijo, k objektiviziranju dohodka, ker ima pre nizko vodena vred-

nost za posledico premajhno amortizacijo, ki ne ustreza obrabi sredstev, kar pomeni, da je v dohodku vsebovan del amortizacije. Razlike, ki so se pokazale pred revalorizacijo in sedanjo vrednostjo sredstev, znašajo 32,15 %. Pri revalorizaciji smo se v naši železarni posluževali koeficientov, predpisanih za posamezne skupine sredstev na nabavno vrednost in popravke vrednosti, s katero vodimo sredstva v naših poslovnih knjigah. Predpis o revalorizaciji sredstev določa, da se za revalorizacijo predpisana količina lahko poveča ali zmanjša. Tega predpisa smo se v železarni poslužili le za sredstva sklopa obratov jeklarne, za termoeenergetske obrate in kladivarne. Znižanje koeficienta od predpisanih 20 na 50 % pri vrednosti sredstev jeklarne in termoeenergetskih obratov je komisija utemeljila s tem, da so sredstva jeklarne zastarela, po kapacitetah majhna, s čimer se oddaljujejo od rentabilnosti topilniških naprav ter ne nudijo možnosti uvedbe onih sodobnih tehnoloških procesov in tehnologije, kot je to primer pri večjih jeklarnah v svetu. Pri termoeenergetskih obratih se prav tako pojavlja vedno bolj dejstvo zastaranosti sredstev za proizvodnjo generatorskega plina, kar dokazuje nenehna graditev naprav za tekoča goriva k posameznim topilnim in ogrevalnim pečem. Predlog za znižanje revalorizacijskega koeficienta za oni del, ki presega 1, mora potrditi organ upravljanja podjetja. Upravni odbor je v razpravi potrdil stališča, ki jih je komisija za revalorizacijo osnovnih sredstev sprejela pri revalorizirani vrednosti posameznih skupin osnovnih sredstev, in sklenil, da predlaga delavskemu svetu, da predlog revalorizacije osnovnih sredstev potrdi in odobri znižanje revalorizacijskega koeficienta za 50 % onega dela, ki presega 1, za sredstva jeklarne in termoeenergetskih obratov, ter znižanje revalorizacijskega koeficienta za 20 % onega dela, ki presega 1, za sredstva kladivarne.

Upravni odbor je končno med pripravi materiala za zasedanje delavskega sveta podjetja razpravljal še o osnutku pravilnika za izplačevanje nadomestila OD za prvih 30 koledarskih dni nesposobnosti za delo zaradi bolezni. Predlog je bil v obliki, kot ga je osvojil upravni odbor, že posredovan delovni skupnosti v razpravo. Z osnovnimi principi predloga in njegovimi novostmi pa se zaposleni lahko seznani v posebnem sestavku, ki je prav tako objavljen v tej številki našega glasila.

Službena potovanja v inozemstvo

Na predlog posameznih sektorjev so bila odobrena službena potovanja v inozemstvo, in sicer:

— Jožetu Geršaku, dipl. inž. strojništva, Janezu Bratini, dipl. elektroinženirju, in Filipu Rožancu 4-dnevno službeno potovanje v Avstrijo in Zahodno Nemčijo. Potovanje bodo opravili z osebnim avtomobilom Jožeta Geršaka.

— Otmarju Lešu in Jožetu Heclu 10-dnevno službeno potovanje v Italijo zaradi prevzema elektro opreme. Potovanje bo opravljeno z vlakom.

— Božu Cimermanu, dipl. inž. metalurgije, in Kolomanu Vrečiču 7-dnevno službeno potovanje v Zahodno Nemčijo. Potovanje bo opravljeno z vlakom.

— Direktorju Gregorju Klančniku 4-dnevno službeno potovanje v Zahodno Nemčijo. Potovanje bo opravljeno z vlakom.

— Marjanu Blažiču 3-dnevno službeno potovanje v Bolgarijo.

— Branku Špragarju 7-dnevno službeno potovanje na Poljsko. Potovanje bo opravljeno z vlakom.

IZOBRAŽEVANJE IN DELOVNA RAZMERJA

Upravni odbor je vzel na znanje obvezno razlago izkoriščanja proste sobote v času rednega letnega dopusta, po kateri se delavcem:

— ki delajo 46-urni delovni teden in jim po razporedu pade prosta sobota v čas, ko uporabijo redni letni dopust, prosta sobota šteje kot dan letnega dopusta.

— Delavcem, ki delajo v neprekinjenem tehnološkem procesu (četrti izmeni), in jim padeta prosta dneva v čas uporabe letnega dopusta, se en dan šteje za dan odmora, drugi dan pa se šteje v letni dopust.

— Uporaba te razlage in načina uporabe proste sobote v času rednega letnega dopusta velja od 1. 1. 1967 dalje.

— To določilo velja in se uporablja tudi za primere uporabe izredno plačanega dopusta.

Na predlog komisije za kadre in delovna razmerja je bil Stanku Strmčniku, Danijelu Praprotniku, Rajku Ošlovniku, Karlu Planincu, Francu Verdinu in Stanku Bricmanu za čas od 23. do 28. 1. tl., ko morajo kot izredni slušatelji na TSS v Mariboru opravljati obvezne laboratorijske vaje, odobren izreden plačani dopust. Poleg izrednega plačanega dopusta železarna vsem krije tudi polovico stroškov laboratorijskih vaj.

Prošnja Milutina Cvetkovića, da bi se mu odobril dodatek za ločeno življenje, je bila odklonjena, ker je bilo ugotovljeno, da je zaposlena tudi njegova žena in zato do dodatka ni upravičen.

Osvojeno je bilo priporočilo skupščine občine Ravne na Koroškem o načinu financiranja investicij osnovnega šolstva v letošnjem letu, po katerem naj bi delovne organizacije za te namene tudi letos prispevale 2 % od svojih bruto OD. Predlog je s priporočilom UO posredovati delavskemu svetu na prvem naslednjem zasedanju.

Osvojen je bil predlog komisije za kadre in delovna razmerja in za večerno šolo za odrasle za KV delavce določena šolnina v znesku 2500 S din mesečno, ki jo morajo prispevati slušatelji sami, medtem ko bo ostalo razliko stroškov šolanja krila železarna.

Na podlagi poročila izobraževalnega centra in predloga komisije za kadre in delovna razmerja je bilo odločeno, da je z našimi štipendisti Dušanom Rusom, Marjanom Juvanom in Viktorjem Arcetom, učenci 1. razreda dveletne šole za priučevanje, z zaključkom prvega polletja šolskega leta 1966/67 prekiniti pogodbe o štipendiji in vsem trem od tega časa dalje ukiniti nadaljnje izplačevanje štipendije.

Pritožba Antona Ramšaka zoper vzgojni ukrep, ki mu ga je izrekla disciplinska komisija, je bila ob ugotovitvi, da pritožba ni bila osnovana, odklonjena.

Ugodeno je bilo prošnji Miodraga Josića in odobreno izplačilo regresa za redni letni dopust za lansko leto, ker je bilo ugotov-

ljeno, da prizadeti pripadajočega letnega dopusta lani zaradi bolezni ni mogel izkoristiti.

Ob obravnavi predloga za vpis učencev v poklicno šolo v šolskem letu 1967/68 je bilo izoblikovano mnenje, da vprašanja industrijskih delavcev v našem podjetju verjetno ne bo mogoče povsem rešiti s 3-letnim šolanjem v MIŠ ter v ostalih poklicnih šolah. Zahteva po večjem številu vpisa se pojavlja tudi zaradi problema, kam na tem področju z mladino po končanem obveznem osemletnem šolanju, ko v železarni vedno ni možnosti, da bi se jih zaposlilo. Upravni odbor je menil, da bomo del delavcev še vedno pridobivali prek industrijske in ostalih poklicnih šol, vendar bo moral biti pouk, način šolanja in izobraževanja bolj prilagojen našim potrebam. Skrajšati se bo moral teoretični del pouka in podaljšati doba praktičnega dela in priučevanja učencev za delo. Skratka — oblikovati bo treba ljudi, ki nam bodo za opravljanje določenih del potrebni. Izhajajoč iz takega stališča je upravni odbor predlagal vpis učencev v poklicno šolo v šolskem letu 1967/68 načelno odobril, sklenil pa je, da je do novega šolskega leta že izoblikovati nov predlog učnega programa MIŠ.

Znano je, da sta pust in pepelnica za naše podjetje problematična delovna dneva. Z uvedbo sistema prostih sobot pa v železarni obstaja možnost, da problematične delovne dneve rešujemo s prosto soboto. Zato je upravni odbor ob razpravi možnosti prenosa proste sobote na 7. oziroma 8. februarja tl. sklenil, da je prosta sobota v mesecu februarju prenesti in izkoristiti 7. oziroma 8. februarja tl., in sicer tako, da se prosta sobota prične 7. februarja ob 14. uri, traja pa do 8. februarja do 14. ure. Prenos proste sobote pa ne velja za zaposlene v neprekinjenem tehnološkem procesu — četrti izmeni. Upoštevajoč, da so tudi v ostalih obratih in oddelkih dela, ki jih bo ta dva delovna dneva treba opraviti, je bilo zato odločeno, da točen način upo-

rabe prostega delovnega dneva za ostale obrate in sektorje izdelajo vodje sektorjev in obratov.

Z ostalih področij poslovanja

Zaradi nekaterih nejasnosti, ki so se pojavile v zvezi z odločitvijo naših organov upravljanja za prodajo stanovanj, je upravni odbor sprejel dopolnjeno razlago sklepa o pristojnosti licitacijske komisije za prodajo stanovanj:

— Stanovanja se ne smejo prodajati ceneje, kakor znaša njihova revalorizirana vrednost.

— Prenosne pristojbine in stroške prenosa plača vsak kupec iz svojih sredstev.

— Železarna ne bo zahtevala od kupcev odškodnine za uživanje pripadajočega funkcionalnega in stavbnega zemljišča.

— Železarna prevzame vse dolgoročne kreditne obveze do banke, ki obremenjujejo razpisana stanovanja, in opravlja službo odplačil. Tako kupci stanovanjskih hiš in stanovanj prevzamejo te brez bremena. V ta namen bo podjetje izposlovalo od kreditne banke Celje potrebno soglasje za tako prodajo.

— Stroškom za nabavo izvlečkov iz katastra zemljišč se je izogniti tako, da se do septembra 1967 počaka z detajlnimi pogodbami in knjižnimi klavzulami za zemljiško knjigo ter se ob prodaji sklenejo samo okvirne pogodbe. Do septembra 1967 bosta namreč sestavljena kataster in nova zemljiška knjiga po uradni zadolžitvi.

Prošnji osnovne šole »Prežihov Voranc« Ravne na Koroškem, da bi lahko še nadalje zadržala razpolagalno pravico za garsonjero v trgovskem domu, ni bilo ugodeno. Razpolagalna pravica za stanovanja, ki so bila zgrajena s sredstvi naše železarne, in v katerih stanujejo delavci, zaposleni v drugih delovnih organizacijah, je bila tem odvzeta s sklepom DSP, po katerem smo vse pozvali, da naša stanovanja, v katerih stanujejo njihovi delavci, izpraznijo ali odkupijo. Ker sklep velja za vse delovne or-

ganizacije, se izven tega ne more reševati osnovna šola.

Ponovno zahtevo ribiške družine Maribor za povišanje odškodnine je odstopiti tehniškemu sektorju z nalogo, da zadolži kemijski laboratorij, da ugotovi koncentracijo fenolnih voda, ki se v železarni iztekajo v Mežo, in izdela predlog za zmanjšanje odtoka teh voda v Mežo. Ker se zahtevek nanaša na odškodnino tako za Mežo in Dravo, je bilo sklenjeno, da se naša železarna pridruži zahtevi rudnika Mežica, da skupščina občine Ravne na Koroškem Mežo izključi iz ribiškega področja. Če bo zahtevi ugodeno, je dostaviti naš zahtevek za znižanje odškodnine.

Za kritje stroškov in organizacijo občnega zbora je bila gasilskemu društvu naše železarne dodeljena enkratna dotacija v višini 100.000 S din.

Za prevzem in prenos osnovnih in obratnih sredstev, ki se prenašajo od stanovanjskega podjetja Ravne na Koroškem na našo železarno, je bila imenovana komisija v sestavi: Jože Homan, Alojz Gaberšek in Franc Levar.

Na predlog komisije za revalorizacijo osnovnih sredstev je bilo zaposlenim, ki bodo sodelovali pri tehnični izvedbi revalorizacije in amortizacije sredstev za izvršitev celotnega obsega dela, ki mora biti v roku opravljeno, odobreno skupno 200 nadur. Taka odločitev je bila sprejeta ob ugotovitvi, da revalorizacija in amortizacija sredstev ne spadata v redno delo in delovne zadolžitve za to odgovornih delavcev.

Na prošnjo ŠD Fužinar je bilo sklenjeno, da naša železarna prevzame pokroviteljstvo nad državnim prvenstvom v smučarskih tehnikah in klasični kombinaciji, ki naj bi bilo izvedeno v drugi polovici februarja letos na Ravnah. Za delno kritje stroškov prvenstva bomo prispevali del finančnih sredstev v obliki objave oglasa v prospektu, ki ga bo društvo ob tej priložnosti izdalo.

Na željo zaposlenih, ki grade lastna stanovanja, da bi lahko s posredovanjem naše železarne še nadalje nabavljali za gradnjo potreben material, je bilo ob upoštevanju pripomb tržnega inšpektorja, nanašajočih se na maloprodajo materiala, sklenjeno, da se maloprodaja gradbenega materiala v železarni zaposlenim pod kriteriji in pogoji, ki so bili že svoječasno sprejeti, lahko vrši tudi letos, da pa je maloprodajo uskladiti z zakonskimi predpisi.

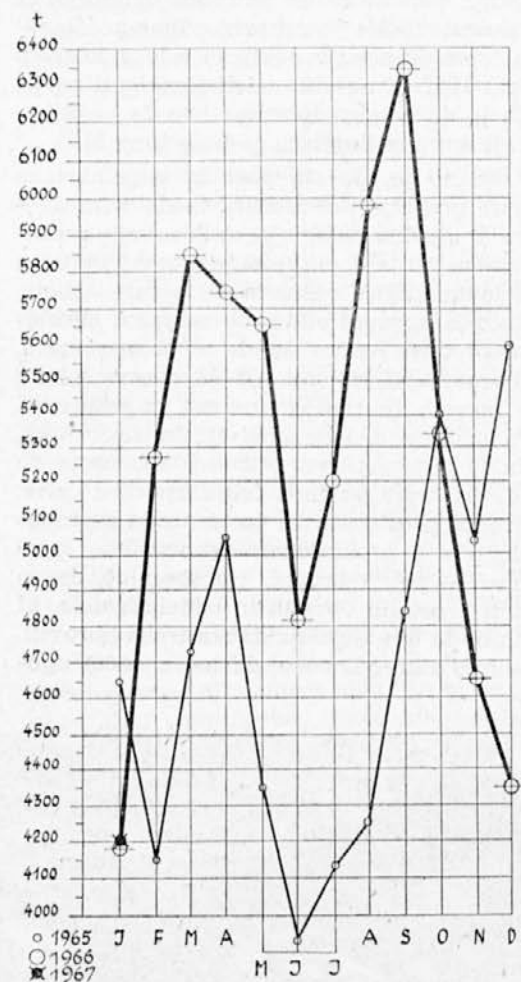
Upravni odbor je razpravljal še o predlogih komisije za rekreacijo in oddih o naših pogojih letovanja v počitniškem domu v Portorožu. Predlog ni bil v celoti osvojen, ker je prevladalo mnenje, da mora tudi za člane naše delovne skupnosti in njihove družinske člane, ki so zaposleni v drugih podjetjih, biti razlika v ceni dnevnega penziona v predsezoni in po njej ter v času glavne sezone. Dalje je določiti, ali je v ceno dnevnega penziona v vseh primerih že vračunana turistična taksa, in določiti, koliko lahko največ znaša cena dnevnega penziona. Pri tem je seveda upoštevati, da mora razliko med ceno dnevnega penziona, ki bi jo plačali zaposleni, in dejansko določeno ceno, kriti naša železarna iz svojega sklada skupne porabe. Ko bodo vsa našeta vprašanja in predlogi o zamenjavi prostih kapacitet med slovenskimi železarnami razčiščeni, bo upravni odbor o predlogih pogojev ponovno razpravljal.

Upravni odbor je končno vzel na znanje še informacijo o poteku priprav za izdajo skupnega tehničnega vestnika in doslej opravljene priprave in predloge potrdil. Upravni odbor je moral razpravljati in odločati še o prošnjah in odobritvah izrednih plačanih in neplačanih dopustov. Vsem vlogam je bilo v glavnem ugodeno. Vsi prosilci pa so v teh in ostalih vprašanjih o odločitvi UO bili sami obveščeni.

-et

PRODAJA IN ODPREMA NAŠIH PROIZVODOV — ZAKAJ VSE V ZADNJI MINUTI?

Zadnji mesec se je naše delo poslabšalo, kar je razvidno iz diagrama. Upali smo, da bo start v novem, 1967. letu, boljši, saj imamo vse surovine za proizvodnjo na zalogi in tudi obratujemo polno, z vsemi proizvodnimi agregati.

Uspeh meseca januarja pa je zelo nezadovoljiv.

Že večkrat smo v našem Informativnem fužinarju omenjali, da se bo slaba proizvodnja odrazila v znižanih prejemkih vsega kolektiva. Prodaja in odprema v januarju je bila le 4198 t naše robe v vrednosti 1,8 milijarde S din. Po obratih je ostalo dovolj nedovršene proizvodnje in ob primerni skrbi vseh obratov — tu ne delamo nobene izjeme — se bo lahko v februarju zamujeno nadoknadilo. Dolžnost vodstvenega kadra je, da delo organizira tako, da bo odprema robe potekala enakomerno po dekadah v mesecu. Namreč, treba bo prekiniti s sedanjo prakso, da v zadnjih nekaj dneh v mesecu hočemo naenkrat odpremiti po tisoč ton robe. Ob takem »navalu« vseh obratov z odpremo robe v »zad-

nji minuti« se dogodijo tudi napake pri kontroli robe, do česar bi z enakomerno odpremo sicer ne prišlo.

Če pa še v februarju ne bomo situacije proizvodnje in odpreme popravili, je pričakovati resnejšo krizo pri dohodkih.

F. B.

OBVESTILO

Raziskovalni oddelek bo organiziral sledeča strokovna posvetovanja:

Inž. Černe, inž. Rožič, inž. Cimerman, Irman, inž. Gnamuš:

Problematika obratovanja konti peči v valjarni, predvidoma 17. februarja 1967.

Inž. Žunec: Informativno posvetovanje o programu osvajanja proizvodnje na lahki progi v valjarni, predvidoma 3. marca 1967.

Inž. Rodič: Lita brzorezna jekla in elomax, predvidoma 17. marca 1967.

Inž. Rodič: Tehnologija in kontrola v proizvodnji vzmeti, predvidoma 7. aprila 1967.

Javornik, Orožen, Živec: Moderne metode mehanografske tehnike (posvetovanje o programu priprav za mehanografsko zaje-manje podatkov in obdelavo z elektronskimi računalniki), predvidoma v marcu ali aprilu 1967.

Inž. Monika Tersegla, inž. Žunec: Nerjavna jekla, njihove lastnosti in problemi predelave. Predvidoma 21. aprila 1967.

Normalno so strokovna posvetovanja v predavalnici nove stavbe OTKR. Pismena vabila dobijo vsi, ki se morajo posvetovanja obvezno udeležiti, dobrodošli pa so člani društva inženirjev in tehnikov ter vsi ostali, ki se za taka strokovna posvetovanja zanimajo. Vse interesente za posamezne teme bo po želji (sporočite na telefon št 404) raziskovalni oddelek obveščal o podrobnejšem programu, času in kraju posvetovanja.

OBVESTILO

TK ZKS železarne Ravne sklicuje v torek, 21. februarja 1967, ob 16. uri v kavarni doma železarjev

LETNO KONFERENCO.

K obravnavi naše splošne politične in gospodarske situacije vabimo vse člane ZKS, prav tako pa tudi ostale člane kolektiva.

TK ZKS

Iz administrativne šole

Teorija:

Bodi kratek v dopisih!

Praksa — Janez piše svojemu dekletu:

Ljuba Francka,

ali me ljubiš? Da! Ne!

Prosim, ustrezno podčrtaj!

Tvoj Janez

Dokaz

Sodnik: »Ali lahko dokažete, da niste prehitro vozili?«

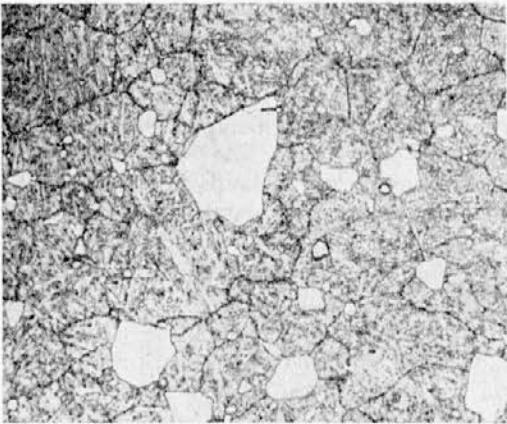
Šofer: »Lahko! Vozil sem se k svoji tašči!«

STROKOVNA POSVETOVANJA IN RAZISKAVE

Brzorezna jekla — po vsem svetu merilo kvalitete proizvajalca

23. decembra 1966 je raziskovalni oddelk organiziral strokovno posvetovanje o problematiki proizvodnje brzoreznih jekel.

Železarna Ravne je poznan jugoslovanski proizvajalec brzoreznih jekel in je bila po kvaliteti svojih brzoreznih jekel pred leti že na dobrem glasu pri svojih potrošnikih. V zadnjem času ugotavljamo, da se je kvaliteta našega brzoreznega jekla po-

Nenormalna mikrostruktura z grobimi karbidi (pov. 500-krat)

slabšala in slabemu izplenu, ki nas že dolgo muči, so se priključile še milijonske reklamacije. Kupci naših brzoreznih jekel niso več zadovoljni in nam obračajo hrbet. Če le morejo, brzorezno jeklo uvažajo.

Glavni problem pri naših brzoreznih jeklih je pojav grobih karbidov v mikrostrukturi. Namesto drobnih, enakomerno razporejenih karbidnih zrn najdemo pri mikroskopskem pregledu v strukturi grobe karbide — »prave skale«.

Raziskave, o katerih so na posvetovanju poročali inž. Jože Rodič, inž. Alenka Rodič, inž. Franc Uranc in Johan Brajec, so pokazale, da se pri metalografski kontroli pojavljajo karbidi zelo različnih velikosti celo pri isti šarži. Torej taka nenormalna struktura ni lastnost šarže jekla, ampak posledica neke nepravilnosti v tehnološkem postopku vroče predelave. Dejstvo, da se velikost karbidov celo pri različnih palicah iz iste šarže močno razlikuje, povzroča, da je delo pri kontroli zelo obsežno in odločitve pri oceni kvalitete zelo nesigurne. Nikakor ne moremo z gotovostjo preprečiti reklamacij, saj ne moremo redno metalografsko pregledati vsake palice, čeprav smo to pri marsikateri šarži že storili v raziskovalne namene.

Ta pojav je postal pravi problem, ker grobi karbidi dobesedno uničujejo vse tisto, kar od brzoreznega jekla pričakujemo.

Raziskave so neizpodbitno pokazale, da grobi karbidi zelo kvarno vplivajo na najpomembnejše tehnološke lastnosti brzoreznih jekel. Pri raziskavah so preizkušali mnoge od teh lastnosti. Poglejmo si samo najvažnejše.

Strgarski noži iz brzoreznega jekla z normalno mikrostrukturo in finimi karbidi so rezali povprečno 550 minut, noži z grobimi karbidi, izdelani iz jekla iste šarže,

le iz druge palice ter enako kaljeni in popuščani, pa so zdržali povprečno le 50 minut. Velikost karbidov je torej povzročila razmerje rezne zdržljivosti 10:1.

Tudi pri žilavosti se je izkazalo, da so bile probe z normalno mikrostrukturo 2—3-krat bolj žilave.

Grobi karbidi slabo vplivajo tudi na trdoto, popuščno obstojnost, žarobstojnost, velikost avstenitnega zrna itd.

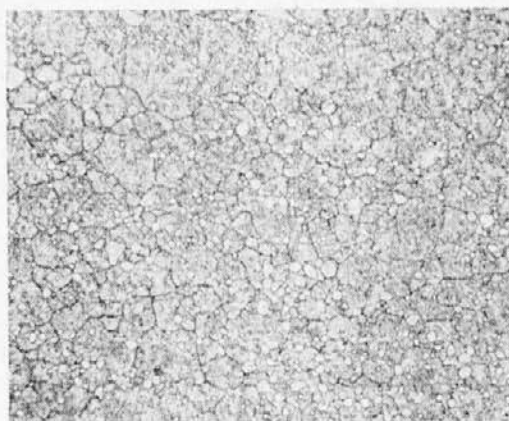
Vse te uvedne raziskave so pokazale, da je pojav grobih karbidov problem, ki se mu je treba res posvetiti s sistematičnim delom. V drugi fazi raziskav so ugotovili pogoje nastanka grobih karbidov in te pogoje primerjali z obstoječimi delovnimi pogoji v kovačnici.

Pri raziskavah so ugotovili, da grobi karbidi nastajajo pri visokih temperaturah ali pri predolgi časi ogrevanja. Razumljivo je, da je posebno nevaren kombiniran vpliv visoke temperature in dolgega časa.

Vzporedno s temi raziskavami so Rado Pšeničnik, inž. Ivan Ažnoh in Rudi Hovnik z ekipo metalurškega laboratorija praktično kontrolirali in analizirali pogoje ogrevanja in kovanja brzoreznega jekla in izplele v tej proizvodnji.

S tako povezanim delom smo ugotovili dejanske vzroke poslabšanja kvalitete naših brzoreznih jekel.

Postopek ogrevanja in kovanja je zelo neustaljen in neustrezen. Ingoti ene in iste šarže se zelo različno ogrevajo in taka je tudi kvaliteta. Pri tem smo tudi ugotovili

Normalna mikrostruktura s finimi karbidi (pov. 500-krat)

vzroke za tako stanje v obratu. Ogrevna peč ima slabe in neustrezne gorilce, nima možnosti niti merjenja temperatur, še manj pa regulacije in registriranja, kar bi bilo nujno potrebno. Tako lahko le ugotovimo, da je tehnološki postopek nekontroliran in neenakomeren ter da bo kljub najboljši volji in prizadevanju naših kovačev tak tudi ostal, dokler ne bo obrat primerno opremljen za svojo proizvodnjo.

To je pa velika škoda in neekonomski računici!

Na osnovi referatov in diskusije so bili na posvetovanju izdelani podrobni zaključki s programom postopnega urejanja proizvodnje od izdelave jekla, litja, struženja ingotov, kovanja, valjanja, žarjenja prek kontrole do odpreme.

Izdelan je bil tudi program nadaljnjih in dopolnilnih raziskav. Posebna ekipa bo izdelala perspektivni program razvoja tehnološkega postopka v proizvodnji brzoreznih jekel. Preostane le še odločitve, ali je brzorezno jeklo za naš proizvodni program interesantno ali ne.

Nihče nima prav zanesljivih podatkov, ki so potrebni za odgovor, pa si kljub temu lahko mislimo, da moramo imeti pri današnjem stanju z njim izgubo. Vemo, da se da izplen in kvaliteto znatno popraviti. Če temu dodamo še,

— da smo edini proizvajalec brzoreznega jekla, ki bi bil v državi za normalno proizvodnjo sposoben,

— da ima brzorezno jeklo visoko ceno in

— da ga Jugoslavija potrebuje letno ca. 1500 ton, pri čemer se računa poleg naše proizvodnje letno okrog 3 milijone dolarjev uvoza, potem niti z železarniškega niti z jugoslovanskega stališča v današnji situaciji ne smemo mnogo premišljevati o alternativni, ali proizvodnjo brzoreznih jekel opustiti ali se zanjo z vsemi naporji specializirati.

Ali se lahko prav danes odpovedujemo takšnim možnostim samo zato, ker se nam ne bi zdel vreden trud pri urejanju delovnih pogojev in urejanju tehnološke discipline?

Vedno manjši bo namreč asortiment tistih proizvodov, ki bodo za nas ostali ekonomsko interesantni kljub neurejenemu tehnološkemu postopku. Bolj sproščen uvoz jekla nas bo vedno pogostejše postavljal pred take alternative, ki bodo imele vedno bolj le en izhod.

Poseben pečat posvetovanju je dala izjava tehniškega direktorja: »Brzorezno jeklo je po vsem svetu merilo kvalitete in legitimacija vsakega proizvajalca orodnih jekel.«

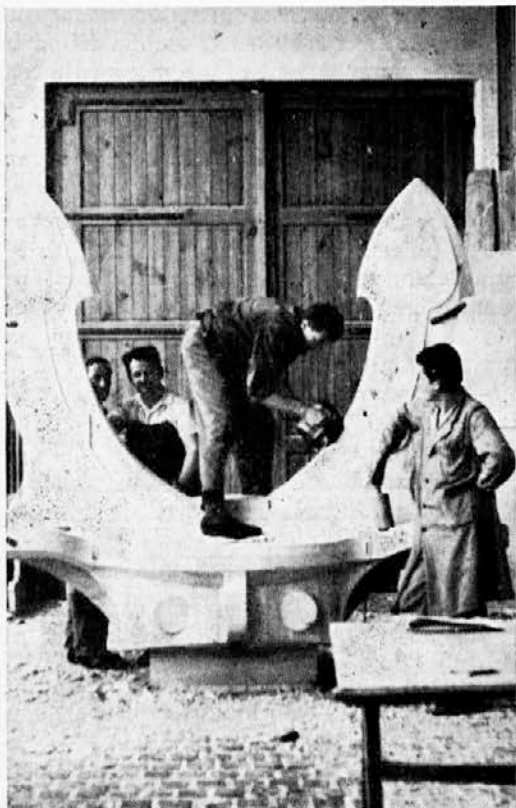
Inž. Jože Rodič

Vrnimo zaupanje litini 12 Mn

V zadnjem času dobivamo od porabnikov sicer skopa, vendar pa vse pogostejša obvestila o slabi kvaliteti naše litine, znane pod imenom 12 Mn. Tisti porabniki, ki imajo možnost primerjati našo litino z uvoženo, ugotavljajo, da je naša litina slabša od uvožene, tisti pa, ki te možnosti nimajo, vedo povedati, da je naša litina slabša, kot je bila včasih. Nekateri opozarjajo, da je kvaliteta neenakomerna in torej že zato slabša. Ker je med našimi odjemalci dosti takih, ki imajo možnost to litino uvažati, je naša brezpogojna naloga doseči kvaliteto uvožene litine.

Poleg pritožb od naročnikov pa nas problem kvalitete litine 12 Mn tepe že v proizvodnji. Od vse litine zavzema litina 12 Mn v naši proizvodnji delež 28 %, izmeček litine 12 Mn od vsega izmečka litine pa delež 37 %. Torej je izmeček pri litini 12 Mn za 32 % večji, kot bi bilo pričakovati po udeležbi litine 12 Mn v celotni proizvodnji litine. Največji delež pri izmečku imajo členki za gosenice, ki so najbolj zahteven ulitek iz te litine.

Takoj je treba povedati, da je bil velik del izmečka izločen bolj po nekem občutku kot po trdnih kriterijih za oceno kvalitete. Do sedaj je najbolj merodajen kriterij ob-

Naši mizarji

našanja ulitkov v uporabi. Podatkov o tem pa je zelo malo in je ocena kvalitete bolj prepuščena porabniku.

Tako stanje povzroča negotovost pri livarjih in že smo slišali zahteve: »Sprememimo sestavo litine 12 Mn, vzemimo kakšno drugo vrsto jekla,« itd.

Da bi se stanje čimbolj razjasnilo in preprečile ne dovolj pretehtane odločitve, je raziskovalni oddelk povabil dne 16. januarja 1967 na posvet vse, ki se v železarni ukvarjajo s problematiko litine 12 Mn. Posvetovanje naj bi:

1. dalo pregled o dosedanjem delu in raziskavah na litini 12 Mn,
2. osvetlilo nekatere probleme v zvezi z litino 12 Mn,
3. dalo smernice za bodoče raziskave.

Problematiko litine 12 Mn smo doslej razreševali le v zvezi s členki za gosenice, ki so bili največji problem. Kaj je bilo doslej storjenega na tem področju, smo izvedeli iz treh referatov. Tu navajamo kratke izvlečke iz njih.

Referat inž. L. Gamsa

Obravnaval je livarsko tehnologijo, največ livne sisteme, formanje, načine litja. Livni sistem se je večkrat spreminjal. S temi spremembami se je izmeček postopno manjšal in je danes dosegel polovico prvotnega. To je sicer uspeh, vendar je izmeček absolutno še vedno zelo velik. Kisli material za formanje ni primeren. Mnogo napak izvira iz površnega in nepazljivega dela. Za odpravo lunke predlaga inž. Gams še eno spremembo livnega sistema, za odpravo hladnega zvara pa drug način litja. S tem bi po njegovem mnenju odpravili dve glavni napaki na teh ulitkih.

Referat inž. D. Arsenovića

Primerjava strukture izmečka v različnih časovnih obdobjih pokaže, da se je struktura bistveno spremenila. Vzrok temu je spreminjanje livnih sistemov in pred-

vsem kriterijev za prevzem oziroma oceno kvalitete. Statistična analiza glavnih dimenzij je pokazala, da so te v dovoljenih mejah, predvsem velja to za luknjo v ušesih, ki je izdelana po C — postopku.

Slike zlomov dokazujejo, da so bili zlomi krhki, če ni bila struktura dobra. Celo lunke nima tako slabega vpliva kot struktura. Vzroki za slabo strukturo so že v litju in termični obdelavi.

Za ugotovitev pravilne termične obdelave so bile preizkušene štiri variante. Statistično primerjanje različnih lastnosti, ki izvirajo iz teh različnih načinov termične obdelave, pa ne daje nobenega zanesljivega zaključka o prednosti tega ali onega postopka.

Primerjava lastnosti petih različnih šarž pove, da je imela najboljše lastnosti tista šarža, ki je imela vse elemente v predpisanih mejah.

Upogibne probe so na upogibu vse drobno razpokane, iz česar sklepamo, da so bile na površini razogljčene.

Referat inž. Rodičeve

Na podlagi večjega števila vzorcev je inž. Rodičeva izdelala primerjalne skale za oceno mikrostrukture jekla 12 Mn. Primerjava strukture z mehanskimi lastnostmi pokaže, da so materiali s slabo oceno strukture imeli tudi slabe mehanske lastnosti. Glavne napake mikrostrukture so bile: grobi avstenit, ostanki dendritno razporejenih karbidov, neraztopljeni grobi karbidi, ostanek lite strukture, po mejah izločeni karbidi, razogljčena površina.

V razpravi so sodelovali inž. Borštner, inž. Gams, inž. Rodič, inž. Šipek, inž. Arsenović, inž. Mohorčič, K. Polanc in inž. Lenasi. Vsi so s svojo tehtno besedo prispevali k oblikovanju glavnih smernic za bodoče raziskave. Na podlagi prispevkov v debati in že prej zbrane problematike je nosilec bodoče raziskovalne naloge inž. Lenasi podal glavne naloge pri prihodnjih raziskavah litine 12 Mn:

1. Zbrati vse možne podatke o obnašanju ulitkov pri porabnikih.
2. Revidirati tehnološke postopke v vseh fazah proizvodnje.
3. Uvesti kontrolo kvalitete procesa.
4. Uvesti najprimernejše načine kontrole materiala in ulitkov.
5. Preveriti pravilno izbiro materiala za posamezne vrste ulitkov.
6. Kjer 12 Mn ni primeren, je osvojiti nove vrste jekel.

Iz teh nalog sledi, da bo moralo biti raziskovalno delo razdeljeno na posamezne skupine specialistov, katerih delo pa bo moralo biti koordinirano. Vodje posameznih oddelkov so dolžni iz svojega strokovnega kadra določiti sodelavce za te skupine.

Za popoln uspeh bo potrebno zavzeto sodelovanje vseh, ki so tudi z najmanjšim delcem udeleženi v proizvodnji litine 12 Mn. Vrnimo ji staro zaupanje in jo dvignimo, da se bo lahko merila z jekli znanih tujih mojstrov te litine. Kjer pa tudi s svojimi najboljšimi lastnostmi ni kos svojemu delu, je ne silimo, ampak ji najdemo uspešno nadomestilo.

Inž. Stane Lenasi

Segmenti za krožne žage in nov sistem kontrole kvalitete

Dne 25. januarja 1967 je raziskovalni oddelk organiziral strokovno posvetovanje o kvalitetni problematiki segmentov za krožne žage.

Raziskave na tem področju je že v letu 1964 začel raziskovalni oddelk skupno z ekipo iz laboratorijske kalilnice in s sodelovanjem obratovodstva in OTK kalilnice ter OTK mehanske obdelovalnice.

Delo je bilo razdeljeno v več faz.

V uvodnih raziskavah je ekipa laboratorijske kalilnice z obsežnimi serijami izvršila poizkusno toplotno obdelavo posameznih vrst segmentov v obratnih pogojih kalilnice z različnimi variantami kalilnih in popuščnih temperatur, časov, globin potapljanja segmentov v solno kopel in z uporabo različnih kalilnih naprav. Raziskovalni oddelk je vse rezultate številnih meritev na primeren način izvednotil, ocenil ter izdelal predloge za nadaljnje delo.

Toplotna obdelava segmentov je zelo zahtevna in ima izredno velik vpliv na kvaliteto oziroma zdržljivost krožnih žag. Brzorezna jekla, iz katerih se ti segmenti izdelujejo, so že sama po sebi problematična pri kaljenju zaradi zelo visokih temperatur in splošne občutljivosti jekla. Pri segmentih je ta problem še mnogo hujši, saj zahtevamo čim trše zobe, da žaga dobro in dolgo reže, in čim mehkejši del segmenta pri utoru, da ne pride do lomljenja in pokanja med kovičenjem, ko segmente nameščajo na nosilne diske žag. Prehod od visoke trdote na zobu do nizke trdote na utoru naj bo blag, vendar tak, da omogoča večkratno prebrusenje žage v zadovoljstvo naročnika.

Kalilec, ki zna vse te zahteve zadovoljiti, mora biti res umetnik v svoji stroki. Umetnik pa mora svoje delo videti in ga kritično ocenjevati. Tudi kalilcu je treba s primerno organizacijo tehnologije in kontrole omogočiti, da bo imel jasno sliko svojega dela in ga bo lahko kritično ocenjeval ter postopoma izboljševal.

Namen uvodnih raziskav je bil:

- ugotovitev realnih možnosti pri toplotni obdelavi segmentov;
- določitev realnih kriterijev v kontroli in izdelavi tehnoloških predpisov v skladu z ugotovljenimi možnostmi v obratni toplotni obdelavi;
- organiziranje takega sistema v redni proizvodnji, da bo na osnovi rezultatov tekoče kontrole dana možnost postopnemu izboljševanju toplotne obdelave in s tem tudi kvalitete naših predmetov.

O rezultatih uvodnih raziskav je že na dvodnevem posvetovanju 17. septembra 1965 in 24. septembra 1965 poročal inž. Rodič, ki organizira in neposredno vodi te raziskave.

Uvodne raziskave so pokazale, da smo s tedanjimi tehnološkimi predpisi zahtevali od kalilnice nemogoče! Zato so bili na osnovi doseženih in dokumentiranih rezultatov postavljeni novi, realni, vendar še vedno zelo zahtevni kriteriji za oceno kvalitete segmentov s točno določenimi kontrolnimi točkami.

Od naših segmentov zahtevamo:

- trdoto na zobeh . . . min. 63 Rc
- trdoto na prehodu (35 % uporabnega dela) . . . min. 62 Rc
- trdoto na utoru . . . max. 50 Rc

Vzporedno z uvodnimi poizkusi sta Johan Brajec in Jože Gradišnik s sodelavci osvajala konstrukcijo in preizkušala uporabnost nove kalilne naprave, ki bi omogočala enakomernjšo kvaliteto segmentov in večjo produktivnost.

Ivan Forštner iz OTK mehanične že od maja 1965 v okviru teh raziskav zelo vestno in prav uporno vodi statistične kontrolne karte X—R in jo, v katere vnaša vse rezultate kontrole, ki jo sam izvaja. To vestno vodenje kontrolnih kart, ki je osnova vseh raziskav na tem področju, ni pomagalo samo pri reševanju problematike segmentov, ampak predstavlja prav šolski primer uvajanja statističnih kontrolnih kart, ki bo pomagal tudi na drugih področjih. Tako mora biti delo vestnega kontrolorja!

Lepo urejene statistične kontrolne karte pa so žal pokazale zelo slabo stanje kvalitete segmentov: nezadovoljiv nivo povprečne kvalitete, velika nihanja srednjih vrednosti in ogromna razsipanost trdot v posameznih serijah. Tako stanje je posledica neustaljenih pogojev dela, subjektivnih vplivov in neenakomernosti materiala, ki ga kalilnica dobiva od svojih sosedov.

Ti rezultati so pokazali nujno potrebo organiziranja medfazne tehnološke kontrole z uporabo statističnih metod v kalilnici. V mehanski obdelovalnici je treba izvršiti vse priprave za prehod na statistično vzorčno kontrolo segmentov.

Zaključki posvetovanja v septembru 1965 so pokazali smernice nadaljnjega dela. Takrat je bilo zapisano:

— Najmanjši segmenti (ϕ 315) so problematični predvsem zaradi previsoke trdote na utoru.

— Čimprej je treba osvojiti uporabo nove kalilne naprave, s katero naj se reši problem trdot na utoru predvsem pri najmanjših segmentih, pri ostalih pa naj se preizkusi s tem možnost povečanja produktivnosti

— Temperaturna regulacija pri solni kopeli je za tako zahtevno kaljenje nezadovoljiva. Regulirni transformator je izrabljen. Niti normalno delo ni mogoče.

— Za merjenje utopnih časov je potrebna signalna ura.

— Kalilno orodje je zelo slabo.

— Nujno potreben je brusilni stroj za pripravo merjenja trdot v kalilnici.

S tem v zvezi so bile izdane podrobne zadolžitve. Pregled sklepov na zadnjem posvetovanju je pokazal, da je kalilnica v glavnem opravila svoje dolžnosti, ni pa uspela dokončno rešiti nekaterih, čeprav manjših problemov investicijskega značaja. Največ uspeha si obetajo v kalilnici z novo moderno napravo za temperaturno regulacijo solne kopeli, ki bo montirana v februarju 1967.

Inž. Rodič je podal izčrpen pregled vseh dosedanjih uspehov in neuspehov na osnovi pregledov s statističnimi kontrolnimi kartami.

V času od maja 1965 do decembra 1966 je bila z vzorci 6415 segmentov kontrolirana skupna količina 104.550 segmentov

različnih dimenzij, kar predstavlja realizacijsko vrednost 2.745.295 N din. To je obseg kontrole, ki daje zaupanje v rezultate in ugotovljena povprečja, vrednost pa kaže, da je problem tudi ekonomsko vreden temeljitih raziskav. Pri tem seveda v ceni ni prikazan barometer našega renomeja, ki ga kažejo žage z dobrimi ali slabimi segmenti.

Podrobna kvalitetna analiza in pregled ekonomskih efektov je stvar ožje strokovne grupe, kljub temu pa si oglejmo nekaj podatkov.

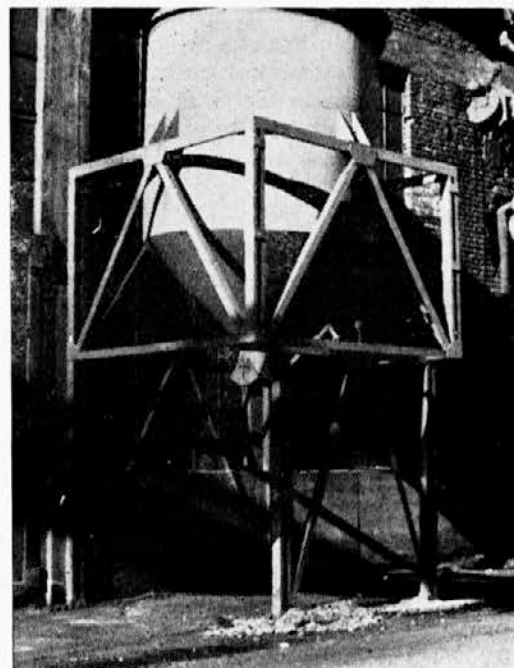
Če bomo začeli kvalitetne kriterije v proizvodnji in odpremi bolj spoštovati (in v to bomo najbrž prav v kratkem ostro prisiljeni), potem pri določenem proizvodu normalno lahko govorimo le o ustrezni in neustrezni kvaliteti. Dispozicija neustreznih proizvodov je popolnoma ločen problem. Ti so lahko izmeček, drugorazredna ali tretjerazredna roba, lahko se namenijo za posebno uporabo ali se v dani situaciji o njih kakorkoli drugače sklepa, nikakor pa ne morejo dobiti pečata normalnih — neoporečnih proizvodov, ker to škoduje le nam samim.

Če gledamo proizvodnjo segmentov s tega stališča, je po številu statistično ugotovljeni delež neustreznih segmentov ca. 23 %, po vrednosti pa ca. 20 %. Analiza kontrolnih kart nam kaže, da imamo ob malenkostnih, ampak pravih in kontroliranih tehnoloških ukrepih realne možnosti v najbližji prihodnosti zmanjšati te deleže na ca. 5 %. Ta dvig kvalitete pa ustreza približni realizacijski vrednosti ca. 450.000 N din. Kako to doseči?

Z ekonomskega stališča železarne bi bilo v takem primeru celo pametno, da bi racionalizacijska komisija izvršila nekaj natečaj, v katerem bi vnaprej razpisala po normalnih kriterijih nagrado za rešitev problema in izbrala konkurenta z najboljšo idejo ali programom. Nagrado bi vezali na gibanje kvalitete v določenih časovnih obdobjih in naj bi se ne izplačala enkratno. (To je osebni predlog pisca.)

Vodenje statističnih kontrolnih kart je omogočilo zelo dober vpogled v kvaliteto stanje in dalo mnogo informacij o potrebah in možnostih nadaljnjega izboljšanja toplotne obdelave. Razen pri najmanjših segmentih (ϕ 315) je pri vseh vrstah z ustreznimi tehnološkimi ukrepi mogoče izpolnjevati predpisane kvalitetne zahteve.

Kontrolne karte so jasno pokazale, da je kalilnica zelo resno upoštevala sklepe prejšnjih posvetovanj in z učinkovitimi ukrepi praktično popolnoma odpravila problem previsokih trdot na utorih segmentov. Rezultati izboljšanja kvalitete pa v celoti niso izpolnili pričakovanj in danih možnosti. Pokazale so se tipične posledice preslabe — neorganizirane povezave med kontrolo in obratom ter pomanjkanje učinkovite medfazne tehnološke kontrole v obratu. Posledice ukrepov in sprememb v tehnološkem postopku se ne zasledujejo in rezultati kontrole ne služijo v zadostni meri za kontrolo in urejanje tehnološkega postopka. Predpisi se menjajo nesistematično in brez zadostnih osnov. (To ugotavljamo na vseh področjih in po vseh obratih.) Jasno se vidi, kako je kalilnica z najboljšimi nameni in z uspehom uvajala ukrepe za znižanje trdot na utoru. Organizacija povezave in sistem kontrole v obratu pa nista omogočila pravočasnega signala, da smo šli

»Gemini R1«

že predaleč s temi ukrepi. Rezultat: trdote na utoru so nepotrebno nizke, zato pa se je začel pojavljati drug, še težji problem nezadovoljivih trdot na zobeh. To je šolski primer, kako intenzivno, a nekontrolirano reševanje problemov lahko povzroči velika nihanja kvalitete in »preuspešni« ukrepi včasih celo še večje probleme.

Ponovno se je pokazala nujna potreba tehnološkega oddelka in priprave dela v obratu termične obdelave ter uvedba primernega sistema evidentiranja tehnoloških delovnih pogojev ter doseženih rezultatov. Inž. Gnamuš že dalj časa dela na teh problemih in rešitev je že v zaključni fazi. V okviru raziskovalnega programa v letošnjem letu ekipa kalilnice in OTKR že dela, ureja in izpopolnjuje tehnološke in kontrolne predpise v okviru zasnovanega sistema organizacije PD kalilnice.

Na osnovi tehtne diskusije je dalo posvetovanje naslednje zaključke:

— V kalilnici je treba urediti delovanje naprav in agregate opremiti s potrebnimi merilnimi napravami, tako da bodo dosežene objektivne možnosti za kvaliteto delo.

— V teku proizvodnje segmentov, to je pri kovanju, valjanju, mehanski izdelavi, toplotni obdelavi in kontroli je treba v bodoče brezpogojno zagotoviti ločitev materiala po šaržah. Brez tega ni mogoče izvajati predprob pred serijsko toplotno obdelavo in na osnovi kontrolnih rezultatov ni mogoče reševanje kvalitetnih problemov.

— Rešiti je treba organizacijske probleme in najti ustrezno povezavo tehnologije s kontrolo.

— Nakazano problematiko je treba postopoma reševati in to v prvi vrsti pri segmentih ϕ 315 in ϕ 810, pri katerih naj se osvoji nova kalilna naprava.

— V kontroli segmentov se s 1. februarjem 1967 uvede sistem kontrole s statističnim vzorčenjem, pri čemer se za vzorce še do nadaljnjega vodi statistična kontrolna karta p.

Splošen zaključek

Primer reševanja kvalitetne problematike segmentov s pomočjo statističnih metod naj služi kot primer za delo na drugih

področjih in obratih. S sistematično organizacijo kontrole in evidence, z analizo distribucij in kontrolnimi kartami je treba ugotoviti realne kriterije za oceno nivoja in enakomernosti kvalitete. Na osnovi rezultatov s temi metodami pa je potrebno uvajati v medfazni in končni kontroli sistem statističnega vzorčenja in prevzemanja.

To je dolgotrajno in zelo obsežno delo, ki je izrednega pomena, skoraj nemogoče pa ga je opraviti brez strojne mehanografske obdelave podatkov.

Imamo metode, strokovnjake, programerje in zelo dobre odnose z računskimi centri, ki imajo elektronske računalnike, tako da nam za intenzivno reševanje kvalitetne problematike manjkajo le stroji, s katerimi bi lahko pripravljali podatke za obdelavo na elektronskih računalnikih. Za te stroje bi potrebovali v interesu vseh obratov in oddelkov železarn za začetek 10.000 US dolarjev in še za to daje firma IBM ugoden kredit. Žal tega denarja ob mnogih drugih velikih potrebah ne moremo najti. Lahko pa začnemo takoj z organizacijskim urejanjem in pripravo zajemanja podatkov.

Inž. Jože Rodič

Predlog o višini nadomestila OD za čas bolezni

S spremembami in dopolnitvami temeljnega zakona o organizaciji in financiranju socialnega zavarovanja se nadomestilo OD do 30 dni zaradi nezmožnosti za delo zaposlenih prenaša od komunalnih zavodov za socialno zavarovanje na delovne organizacije. Delovne organizacije morajo nadomestilo OD za te namene izplačevati iz svojih sredstev, namenjenih za OD. Višino nadomestila in upravičenost do izplačila iz tega naslova določajo delovne organizacije

same s svojimi normativnimi akti. Zato je predlog pravilnika o izplačevanju nadomestila OD zaradi bolezni do 30 dni pripravljen že tudi v naši železarni.

Osnovne določbe predloga vsebujejo zakonska določila, ki jih mora podjetje upoštevati. Predlog pa predvideva tudi višino nadomestila, ki zaposlenim za čas bolezni pripada. Po predlogu bi zaposleni, ki izpolnjujejo tudi pogoje glede delovne dobe, bili za prvi primer bolezni upravičeni do nadomestila OD za prvih 7 dni v višini 80 %, za drugi primer 70 % in 60 % za tretji in za vse nadaljnje primere nezmožnosti za delo v koledarskem letu. Do 100 % nadomestila OD bi zaposleni bili upravičeni za vsak primer od prvega dne nezmožnosti za delo, če postanejo nezmožni za delo zaradi nesreče pri delu, ki je bila povzročena brez njihove krivde in so upoštevali vse varnostne predpise ter uporabljali zaščitna sredstva.

Do 80 % nadomestila OD bi zaposleni za vsak primer nezmožnosti za delo bili upravičeni v naslednjih primerih:

- za nezgode na poti na delo in z dela, če je bila nezgoda ugotovljena po organih prometne milice ali pismenih izjavah očitvidcev, razen v primeru vinjenosti;
- zaradi poklicnega obolenja, ki se pojavlja v zvezi z delom v železarni;
- za infekcijske bolezni pod pogojem, da so se podredili vsem preventivnim ukrepom, ki jih podjetje izvaja za preprečevanje takih bolezni;
- za dvakratno ali večkratno obolenje, če prizadeti zbolijo za isto boleznijo z isto diagnozo;
- če se zdravijo v bolnišnici ali kakšnem drugem specializiranem zavodu;
- če se zdravijo ambulantno, pa niso v bolniškem staležu, in jih zdravnik pošlje na pregled ali na zdravljenje v zdravstveni dom, bolnišnico, polikliniko, kliniko ali poklicno ambulanto.

Vojni in mirodobni vojaški invalidi, španski borci in imetniki »partizanskega spo-

minskega znaka 1941« naj bi imeli pravico do 100 % nadomestila OD za vsak bolezenski primer v letu.

Zaposleni, ki negujejo obolelega družinskega člana, bi za ta čas imeli pravico do 50 % nadomestila OD. O odsotnosti z dela v teh primerih bo odločal zdravnik obratne ambulate.

Pravico do nadomestila OD za prve 3 dni bi izgubil prizadeti delavec v vsakem primeru, če krši bolniški red v času bolniškega dopusta do 30 dni, in mu je bilo zaradi kršitve ustavljeno nadomestilo OD za določen čas.

Predlog pravilnika vsebuje še določilo o odločanju sprejema delavcev v stalež bolnih ter način in čas odobritve izhoda za čas bolezni.

Čas izhoda bo v vsakem primeru seveda moral biti odvisen od narave bolezni zaradi hitrejšega okrevanja in možnosti kontrole na domu.

Osnovne novosti predloga bi tako bile v tem:

- da se sedanji kriteriji o višini nadomestila za čas bolezni, določeni za 3 dni, podaljšujejo do 7 delovnih dni;
- da se višina nadomestila za drugo, tretje in nadaljnje primere bolezni z različnimi diagnozami poviša od sedanjih 60 % na 70 % oziroma od 50 na 60 %;
- da se zmanjša dosedanja višina nadomestila za primere nege obolelega ožjega družinskega člana;
- da so zaposleni, razen vojnih in mirodobnih vojaških invalidov, španskih borcev in imetnikov »partizanskega spominskega znaka 1941«, upravičeni do 100 % nadomestila OD le v primeru nezgode pri delu, ki je bila povzročena brez njihove krivde, in da se nezgode na poti na delo in z dela pri višini nadomestila izenačijo z ostalimi boleznimi.

Nadomestilo OD za čas bolezni naj bi v naši železarni, če bo delavski svet podjetja predlog sprejel, pričeli izplačevati s 1. marcem 1967. Višino nadomestila za bolezen nad 30 delovnih dni pa bo za vse aktivne zavarovance določila skupščina komunalnega zavoda za socialno zavarovanje na Ravnah.

Pravilnik o višini nadomestila OD za prvih 30 koledarskih dni nesposobnosti za delo zaradi bolezni bo predložen v potrditev DSP na zasedanju, ki bo predvidoma v drugi polovici februarja. Predlog je sedaj v razpravi med člani delovne skupnosti. Prav bi bilo, da bi se v njegovo razpravo zaposleni čimbolj aktivno vključili.

-et

PRIPOROČILO

Včasih polje so orali,
s plugi še lesenimi,
s krampi zemljo prekopali,
z roko še kovanimi.

Ker tehnika že napreduje,
nam dala je železni plug.
Kmet se temu zahvaljuje,
pri delu mu bo več zaslug.

V fužinah zdaj se mnogo dela
železa, jekla, vseh reči,
orodja kmetu pa še manjka,
ker ga pač za nabavit ni.

So že razni drugi stroji,
nabavljajo se iz tujine,
naj se carina v tem prikroji,
pa zadosi bo blaginje.

Jernej Krof

Lepota naših gora

Foto: M. Dolinšek

Kulturna kronika

SEDMIČ PREŽIHOVE ZNAČKE

Danes že lahko zapišemo, da je postala Prežihova značka tradicionalna ustanova za kulturno vzgojo mladih. Prvič smo jih podelili 18. februarja 1961. Kakor si ne morem zamisliti naše republike brez mladinskega gledališča, saj bi brez njega naš mladi državljani le težko postal ljubitelj gledališke umetnosti, tako si ne morem zamisljati, da bi mladi ostali zvesti dobri knjigi, če jih že v mladosti nismo resnično pridobili zanje. Velikokrat sem že zapisal, da so dobro organizirane knjižnice po šolah velikega pomena. Žal pa na nekaterih šolah sami zanemarjajo šolarsko knjižnico (neređen nakup knjig, površno poslovanje, omalovaževanje itn.), po drugi strani pa je tudi tako, da si moramo še zmerom drug drugemu dokazovati, da bi bilo treba imeti vsaj na popolnih osnovnih šolah samostojnega knjižničarja. Kako pravzaprav sami podiramo naša načela o kulturni vzgoji, kaže resnica, da se nam zdi samo po sebi umevno, da moramo imeti na šolah toliko in toliko snažilk, kuharic, kurjača, hišnika, na določeno število učencev učitelja itn., pri knjižničarju pa se ustavljamo in premalo premišljeno rečemo: eh, saj bo še šlo brez njega. Ne zavedamo se še, koliko lahko naredi dober knjižničar za kulturno vzgojo mladih.

In tudi bralne značke so postale pomembna sodobna oblika kulturne vzgoje, vzgoje za dobro knjigo. Ta neprisiljena, nešolska oblika privablja zmerom več in več mladih, kar potrjujejo številke o pridobljenih značkah. Od leta 1961 do lani je namreč Prežihovo značko osvojilo 3500 učencev osnovnih šol, dijakov gimnazije, učencev v gospodarstvu. Začeli smo na Prevaljah, pri nas na Koroškem, danes pa bralne značke zajemajo že vso slovensko republiko, razen Celja in Maribora. Upamo pa, da se nam bodo kmalu pridružili tudi Celjani (Kajuhova značka?) in Mariborčani (Prežihova značka?). Naj naštejemo vse značke, ki se podeljujejo na Slovenskem, po vrstnem redu, kot so se rodile: Prežihova, Bevkova, Cankarjeva, Jurčičeva, Seliškarjeva, Levstikova, Ingoličeva, Gregorčičeva, Prešernova, Finžgarjeva. Letos pa bodo prvič podeljevali Trdinovo in Župančičevo bralno značko. Pripravljajo pa se tudi na podelitev Kosovelove, Kranjčeve in Kajuhove bralne značke.

Letos smo se še posebej zavzeli, da bi za bralne značke pridobili učence na naših podružnicah ter učence na vajeniških šolah, da bi jo torej razširili na področja, kjer mladi — ne po svoji krivdi — vse premalo berejo.

Prvič bomo letos podeljevali Cicibanove bralne značke, ki so enotne za vso Slovenijo. Z njimi bomo nagrajevali učence 2. razreda osnovne šole za lepo branje. Pomembno je namreč, da se otrok na tej stopnji izuri v lepem branju, saj drugače velikokrat ostane za zmerom slab bralec.

Osrednja prireditev bo tudi letos na Ravnah, in to v petek, 17. februarja 1967, ob 15. uri v kulturnem domu. Na to prireditev bodo prišli značkarji iz vseh štirih koroških občin. Že dopoldne istega dne pa

bosta po dva pisatelja obiskala Slovenj Gradec, Radlje, Dravograd ter Ravne, kjer jih bo lahko poslušalo še več mladih.

Na podelitev značk so bili povabljeni pisatelji France Bevk, Anton Ingolič, Kristina Brenkova, Oskar Hudales, Mile Klopčič, Ivan Minatti, Venčeslav Winkler ter Matevž Hace. S pisatelji smo se dogovorili, da bodo mladim bralcem prebrali spomin na svojo mladost, kar bo prav gotovo privlačna novost v srečanju z njimi.

Zvečer pa bo na Ravnah tradicionalen nastop pisateljev za odrasle. Tudi za ta večer smo pripravili posebno zanimivost, saj bodo pisatelji brali svoje spomine na Prežihovega Voranca.

Bralne značke imajo torej že svoje trdno mesto med kulturnimi ustanovami. Zanje kažejo veliko zanimanja tudi v drugih republikah. Veliko pozornost pa je vzbudilo poročilo o značkah na svetovnem kongresu za mladinsko književnost, ki je bil lani septembra v Ljubljani.

L. Suhodolčan

VRAŽJI FANT ZAHODNE STRANI

nas je v našem kulturnem življenju prav gotovo prijetno presenetil, še posebej nas je s svojim sočnim, živim dialogom predramil iz vsakdanje obrabljene govorice.

Morebiti se šele ob takem dogodku zavemo, kako pomembna, enkratna so lahko gostovanja slovenskih gledališč na Ravnah. Ob takem večeru ponovno ugotavljam, da je le živo gledališče resnično gledališče in da bo živelo, dokler bo še kaj človeškega v nas. Gledališče nas pritegne s svojo neposrednostjo, z dialogom, s svojim enkratnim svetom. Dobro gledališko delo preživi svoje obdobje in se velikokrat šele v naslednjem pokaže v svojem pravem pomenu; tako je bilo tudi z Vražjim fantom, ki so ga ob prvih uprizoritvah svetohlinsko izžvižgali.

Posebej nas pritegne dialog, ki je mojstrsko živ, čevprav s svojimi prispodobami sega visoko v poezijo in hkrati na samo dno življenja, a vselej ostane resničen. Ob tem sem se spomnil na govorico našega človeka, ki ga še ni pokvarila civilizacija, ko je njegova beseda še živa, drzna in enkratna v svojih prispodobah, prvinska.

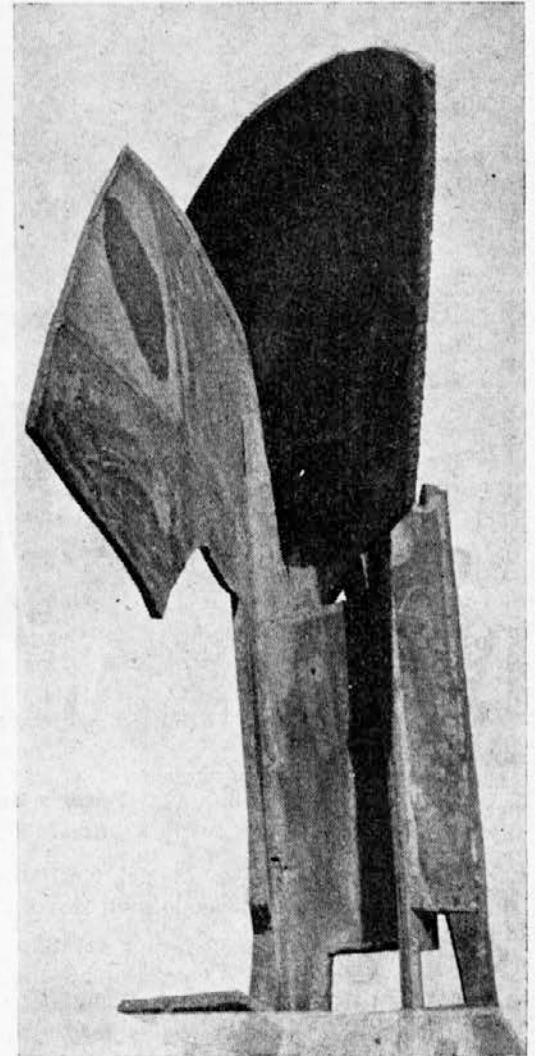
In igra, ki smo jo gledali, je komedija in tragedija v eni sapi, kakršno je tudi naše življenje, nikoli ni samo komedija in nikoli ni samo tragedija. Dajemo vse priznanje igralcem in tudi izredno domiselnemu režiserju. Pa tudi kostumi in scena so storili vse, da smo podoživeli pravo vzdušje stare irske krčme.

In ob teh gostovanjih še ena misel. Morebiti pa bodo le vzbudila v tukajšnjih igralcih in režiserjih željo, da bi tudi sami še kaj zaigrali.

L. S.

SLOVENC SLOVENCA VABI

Pod tem naslovom je Svoboda na Prevaljah naštudirala celovečerno prireditev. Po daljšem premoru je torej dramska skupina tega društva na novo začela z delom, kar

Dionizovo uho

je pri tem najbolj razveseljivo, saj žal ugotavljamo, da se vse manj igra. Ljudje pa kljub televiziji in kinu še zmerom radi napolnijo dvorano, če je na sporedu primerna igra. Najvažnejše pa je, da človek pri taki prireditvi aktivno sodeluje. V zmoti je, kdor misli, da se bomo samo s televizijo in drugimi sodobnimi pripomočki zadovoljivo kulturno izživiljali, se vzgajali, saj smo ob teh posredovalcih kulture le pasivni poslušalci in gledalci.

In pri tej prireditvi je sodelovalo lepo število igralcev in pevcev. Režiser in igralec Vili Strel je zbral odlomke iz nekaterih starejših slovenskih tekstov ter jih z vezno besedo ter pevskimi vložki povezal v samostojno celovečerno prireditev; gledalce je z besedo in pesmijo popeljal na Štajersko, Gorenjsko in Koroško. Še najbolj se je posrečilo srečanje z domačo Koroško, saj je igralcem drugod delalo preglavice narečje. Ni novo, da danes oživljamo starejše slovenske tekste, z uspehom jih uprizarjajo v gledališču in na televiziji. Zato bi bilo prav, da bi prevaljski kulturniki poiskali še kak tekst iz starejše slovenske književnosti in ga v primerni obliki postavili na oder. Lahko bi se spomnili na koroške ljudske pesmi ter z njimi spletli celovečerno prireditev. Tudi ta prireditev je bila najboljša na mestih, kjer smo zaslišali odlomke iz literarnih tekstov, kadar je zadonela prava ljudska pesem, slabše je bilo z besedami, ki so odlomke povezovale. Prav lepo so se v prireditvi vključili člani okteta izpod Uršlje, ki jih vodita Viktor Krivec in Albin Kranjc. Omenimo naj tudi, da so Prevaljčani doma nastopili trikrat, gosto-

Prizor s Koroške ovseti

Foto: F. Ocepek

vali pa še v Črni, Žerjavu, Mežici, Kotljah in na Ravnah ter so povsod imeli dovolj obiskovalcev.

S.

LIKOVNI SALON

na Ravnah gre s svojim programom že v četrto leto. Po svoji osnovni zamisli skuša predstavljati našemu človeku posamezne likovne umetnike, želimo, da bi mu jih približali, zlasti tistim, ki nimajo možnosti, da bi si ogledali večje razstave v Ljubljani ali Mariboru. Gre torej za intimnejša srečanja z likovnimi umetniki. Salon najbrž ni najbolj posrečeno ime, zveni preveč obrabljeno gosposko, a v zadregi nismo našli drugega. Posebnega pomena so razstave za likovno vzgojo mladega človeka. Storit bomo morali več, da bodo v času razstav mladi resnično nekaj pridobili.

V novembru 1966 je v likovnem salonu razstavljal kipar Drago Tršar; razstavo njegovih kiparskih del smo združili z otvoritvijo spomenika Prežihovemu Vorancu, ki ga je izdelal prav ta umetnik. V našem letošnjem programu pa so razstave še dveh umetnikov — Mihe Maleša ter Dore Plestenjak-Slanove. Naša želja je, da bi se v salonu zvrstile razstave še drugih slovenskih likovnih umetnikov: Franceta Miheliča, Božidarja Jakca, Lojzeta Spacala idr. Že nekaj časa pa na tihem uresničujemo zamisel o razstavi del domačih ljudskih umetnikov. Upam, da se nam bo to nekega dne le posrečilo.

Upamo tudi, da bomo naposled le začeli z urejanjem ravnanskega gradu, v katerem si želi primeren prostor tudi likovni salon.

L. S.

Zakaj potvarjamo resnico?

Občinska skupščina Ravne na Koroškem je pred dvema letoma dala priporočilo gospodarskim organizacijam, naj bi dale sredstva za družbeno dejavnost. V ta namen so bili pri vseh krajevnih skupnostih na področju občine Ravne formirani skladi za družbeno dejavnost, v katere naj bi vplačevale gospodarske in druge delovne organizacije letno po 10.000 S din na zaposlenega. Tako zbrana sredstva naj bi služila raznim društvom in organizacijam za njihovo dejavnost. S tem da bi gospodarske organizacije odvajale ta sredstva ustanovljenemu skladu, ne bi bile več obvezne reševati raznih vlog za prispevke, ki so jih do tedaj društva in organizacije naslavljal direktno na podjetje. Večina delovnih organizacij je to zamisel pozdravila, le malo pa jih je, ki to obveznost izpolnjujejo v celoti, to je da vplačujejo po 10.000 S din na zaposlenega. Železarna Ravne izpolnjuje obveznost v celoti, medtem ko Rudnik Mežica plačuje le po 5000 S din na zaposlenega. Nekatere delovne organizacije plačujejo še manj, nekaj pa je takih, ki ne dajo ničesar.

Informativni fužinar je v svoji prvi letošnji številki objavil članek tov. Šaterja »Ali je to odnos do skupnosti«, v katerem pisec uvršča

komunalno podjetje Ravne med tiste, ki nimajo razumevanje za kulturne in športne dejavnosti, ter nadalje v poniževalnem tonu prikazuje podjetje in organe upravljanja kot **diskriminatorje družbe**, ker po njegovem pisanju nismo prispevali ničesar v sklad za družbeno dejavnost. Četudi naše podjetje v resnici ne bi nič prispevalo, takšno pisanje ne bi bilo upravičeno, saj plačujejo podjetja v sklad le na podlagi priporočila skupščine občine Ravne, ne pa na podlagi kakšnega zakonitega predpisa, torej popolnoma prostovoljno. Toliko bolj pa nas je to obrekovanje prizadelo zato, ker smo bili vedno pripravljeni prispevati, kjerkoli je bila potreba. Tako smo sprejeli mentorstvo nad ljudsko knjižnico, ko je bila v tako kritičnem stanju, da ni mogla plačati niti najemnine za lokale in so jo vsi — tudi železarna — pustili na cedilu. Tedaj je naše podjetje prispevalo sredstva, da je lahko poslovala naprej. Kaj je takrat prispeval tov. Šater, da bi rešil situacijo?

Reševalna postaja Ravne je želela izpopolniti svojo službo z UKV napravami. To ji je končno uspelo. Med prvimi, ki so za uresničitev te težnje dali sredstva, je bilo tudi naše podjetje, ki je dalo prek 1.000.000 S din.

V letu 1966 pa je naše podjetje prispevalo: skladu za družbeno dejavnost 200.000 S din, ljudski knjižnici 100.000 S din, Onkološkemu institutu Ljubljana 100.000 S din, reševalni postaji, maturantom gimnazije Ravne in drugim 218.000 S din, kar da skupno 618.000 S din ali 10.300 S din na zaposlenega. Poleg tega pa je podjetje prispevalo za investicije v šolstvu v letu 1966 2.401.598 S din. Če seštejemo oba zneska, da to skupno 3.019.598 S din ali 50.327 S din na zaposlenega delavca v našem podjetju. To smo uspeli le s prizadevnostjo članov kolektiva in organov upravljanja, saj v večini občin komunalne delovne organizacije podpirajo z dotacijami, medtem ko razpolaga naše podjetje le s sredstvi, ki jih ustvari s svojim delom. Da je bilo gospodarjenje našega podjetja v redu, dokazuje dejstvo, da je od štirih komunalnih delovnih organizacij na področju občine Ravne ostalo edino še naše podjetje, dve komunalni delovni organizaciji sta šli v likvidacijo, ena pa se je pridružila gradbenemu podjetju.

Ali potemtakem res diskriminiramo družbo in okolje, v katerem živimo? Edini greh, ki smo ga napravili, je ta, da sredstev nismo v celoti odvedli skladu, temveč smo prispevali del sredstev direktno prosilec. Naši organi upravljanja so izhajali s stališča, da imajo vso pravico razpolagati s sredstvi, ki jih je ustvaril naš delovni kolektiv. To pravico so zajamčili ustava in drugi zakoniti predpisi. Naš kolektiv se čuti obveznega, da še naprej podpira ljudsko knjižnico, prav tako pa je smatral za pošteno dati del sredstev Onkološkemu institutu za izgradnjo nove bolnišnice. Prav gotovo so ta sredstva mnogo koristnejša naložena, kot bi bila pri skladu.

Avtor članka tov. Šater je v reševanju lastnih interesov vedno znal poiskati našo upravo. Le tokrat, ko je bilo potrebno postaviti podjetje v slabo luč, ni znal poiskati obojestranskih informacij. Če bi to storil, bi vse to nepotrebno pisarjenje lahko odpadlo.

Ivan Žunko, direktor
KOMUNALNEGA PODJETJA RAVNE

SKLEPNA BESEDA

V zvezi z odgovorom direktorja komunalnega podjetja Ravne dajemo naslednje pojasnilo.

Redakcijo januarske številke smo zaključili nekaj dni pred koncem decembra, do takrat pa ravnanska komunala za leto 1966 skladu še ni nakazala ničesar. Tako avtor članka »Ali je to odnos do skupnosti« ni potvarjal resnice.

Pomen in namen sklada je direktor Žunko sam opisal. Res gre v tem primeru le za priporočilo občinske skupščine, ne za zakonski predpis, vendar je po sestanku predstavnikov občinske skupščine s predstavniki podjetij to priporočilo postalo obveznost. Tako jo je gledal tudi avtor našega članka, zato tudi vse pohvale vredna darežljivost komunalnega podjetja v preteklem letu tega dejstva še vedno ne spremeni.

Če je namreč komunalno podjetje Ravne konec decembra po mnogih urgenceh poravnalo eno tretjino obveznosti, velja še vedno pomislek, da je redno delo društev (in le takšno je lahko uspešno) odvisno od rednih vplačil.

O bodicah, ki letijo na avtorja članka, menimo, da kot posameznik oziroma uslužbenec železarne Ravne ne v preteklosti ne zdaj ni mogel in ne more reševati finančnega stanja ustanov in društev. Lahko se zanje poteguje le z govorjeno in pisano besedo. Ker pa je namen komunalnih podjetij med drugim tudi ta, da nudijo usluge krajanom, ima tudi avtor članka pravico poiskati te usluge.

S tem zaključujemo polemiko v zvezi s članom »Ali je to odnos do skupnosti«, dopuščamo pa seveda načelen dialog o ustavnosti priporočila občinske skupnosti glede ustanovitve sklada oziroma o smislu takih priporočil, če bi se podjetja postavila na stališče, kakršnega načelno zastopa direktor Žunko.

Uredništvo

Proгноza

»Kako ti kaj gre?«

»Tako, tako... slabše kot lani, pa vendar boljše, kot bo drugo leto!«

ŠPORTNE VESTI

TA TEDEN NA RAVNAH DRŽAVNO PRVENSTVO V SMUČARSKIH TEKIH IN KOMBINACIJI

Ravne, ki so z uspehom priredile že vrsto tekmovanj na najrazličnejših — tudi najvišjih — nivojih, so letos še enkrat prejele zaupnico — prireditev državnega prvenstva v smučarskih tekih in klasični kombinaciji.

Že od konca januarja tečejo priprave prog, skakalnice, izdaja biltenov itd. Vrsta poštvalnih smučarskih delavcev in funkcionarjev ne pozna počitka. Prav tako pa se pripravljajo naši smučarji, na čelu z reprezentantom in večkratnim državnim prvakom Mirkom Bavčatom.

Vemo, da bo Fužinar kot vselej tudi tokrat izvedel tekmovanje v redu. Želimo, da bi se tekmovalci na Koroškem dobro počutili in da bi bilo dovolj snega. O prvenstvu pa bomo kaj več napisali v naslednji številki našega lista.

SPORED TEKMOVANJA

Četrtek, 16. februarja 1967

- ob 8. uri — tek na 30 km člani
- ob 9. uri — tek na 10 km članice

Petek, 17. februarja 1967

- ob 15. uri — skoki za kombinacijo — za člane in mladince na 45 m skakalnici v Dobbi vasi

Sobota, 18. februarja 1967, ob 9. uri

- tek na 15 km — člani
- tek na 10 km — starejši mladinci
- tek na 5 km — mlajši mladinci
- tek na 5 km — članice
- tek na 5 km — mladinke

Nedelja, 19. februarja 1967, ob 8. uri

- štafeta 3x10 km — člani
- štafeta 3x 5 km — starejši mladinci
- štafeta 3x 3 km — mlajši mladinci
- štafeta 3x 5 km — članice
- štafeta 3x 3 km — mladinke

SMUČANJE

Januar mi minil samo v znamenju smučarskih tekmovanj doma in na tujem, o katerih je poročalo dnevno časopisje, ampak tudi, vsaj pri nas, v znamenju začetnih in nadaljevalnih smučarskih tečajev naše mladine.

V organizaciji občinske zveze za telesno kulturo sta bila uspešno zaključena kar dva tečaja za mlade, perspektivne tekmovalce v alpskem smučanju. Prvi za mladince na Pohorju, drugi za mladinke pri smučarski koči. Na obeh tečajih so bili najboljši mladi smučarji iz vseh krajev naše občine en teden deležni načrtnih vadbe, in če upoštevamo, da je bila na razpolago tudi žičnica, lahko pričakujemo, da tudi rezultati takega dela ne bodo izostali. Na Pohorju je treniralo 31 fantov, na koči pa 13 deklet. Seveda bi bilo lahko to število še večje, če bi imela občinska zveza več sredstev.

Zelo razveseljivo je tudi, da je SK Fužinar tudi letos organiziral tečaj za začetnike. Hvale vredno je tudi dejstvo, da se

je letos tej koristni in za šolarje privlačni akciji priključila tudi osnovna šola Prežihov Voranc na Ravnah.

Tako sta bila na poseki v zimskih počitnicah kar dva tečaja, ki sta zajela vsak okrog 70 smučarjev začetnikov od šestega do trinajstega leta. Mogoče bi kazalo v bodoče spremeniti samo to, da bi oba tečaja potekala pod enotnim vodstvom, da bi lahko bile skupine po znanju tečajnikov bolj pravilno razdeljene.

Veseli je bilo gledati naše najmlajše, kako se trudijo, bolj žalostno pa to, kako je večina teh mladih smučarjev opremljena. Nobena skrivnost ni, da je smučarska oprema zelo draga in da tu večina staršev pri najboljši volji ne more veliko pomagati. Tisti časi pa so tudi že minili, ko so zadoštovale doge in pasovi. Tudi na te mlade smučarje bomo morali misliti vsi, najbolj pa tisti, ki lahko pri nabavi opreme kaj pomagajo.

SK Fužinar je ob zaključku tečaja za mlade smučarje organiziral tudi tekmovanje v veleslalomu. In nekaterim ljubiteljem športa na jeziku bi kar priporočal, da bi videli, s kakšnim ponosom in hvaležnostjo v obeh so se ti mladi smučarji z diplomami v roki spustili po poseki proti domu.

-ate-

KK FUŽINAR TESNO PREMAGAL REPUBLIŠKEGA PRVAKA KK TRIGLAV

V nedeljo, 22. januarja 1967 je bil prijateljski dvoboj med republiškim prvakom KK Triglavom iz Kranja in našim Fužinarjem. Že po nastopu prvih parov se je videlo, da naši fantje ne bojo igrali podrejene vloge proti renomiranemu nasprotniku. Do zaključka tretjega para so vodili gostje z minimalno prednostjo 13 lesov. Kot zadnja sta šla na stezo Mirko Hrovatič in Trefalt, za goste pa znani reprezentant Ambrožič in Kordež. Do zadnjega lučaja nismo vedeli, kdo bo zmagovalac. Ko so sodniki sešteli še poslednje keglje, je bilo jasno, da so naši fantje zmagovalci. Vodja Triglavove ekipe, znani funkcionar tov. Rebol, je na koncu iskreno čestital našim kegljačem za tako pomembno zmago.

Končni rezultat: KK Triglav 6607 — KK Fužinar 6610.

H. O.

KK FUŽINAR DO SEDAJ NA SVOJIH STEZAH NEPREMAGAN

V okviru priprav za moško republiško ligo sta bili 21. in 22. januarja dve tekmovanji. V soboto so se zbrali vsi štirje ligasti mariborske kegljaške skupnosti ter se pomerili v četverboju, ki ga je rešil domači Fužinar v svojo korist. Omembe vredna je zlasti dobra trenutna forma vseh štirih klubov, vendar je prvi omagal Branik, ki je bil brez svojega standardnega igralca Steržaja, zaostal je za dobrih 100 lesov, pred njim je bila Lokomotiva, medtem ko ji je ušel Konstruktor za 60 kegljev. Glavna borba se je razvila med Konstruktorjem in Fužinarjem, vendar se je končala v ko-

rist slednjega. K zmagi domačih sta zlasti mnogo prispevala mlada tekmovalca Mirko Hrovatič z 861 ter Jože Smode z 872 podrtimi keglji. Najboljši rezultat dneva je dosegel kegljač Konstruktorja Bajerl z 885 podrtimi lesi, tudi Žnidaršič z 858 točkami je bil nadpovprečen. Končni vrstni red četverboja je bil naslednji:

1. KK Fužinar 6613
2. KK Konstruktor 6606
3. KK Lokomotiva 6546
4. KK Branik 6440

Naše bralce in simpatizerje kegljanja moramo seznaniti s prijetno novico, da bo letošnja republiška liga tudi na našem kegljišču. S tem bo omogočen številnim ljubiteljem kegljaškega športa ogled najbolj zanimivih tekem, ki jih bo od 18. februarja do konca marca kar 32.

H. O.

OBRATNE NEZGODE V JANUARJU

Alojz Višinski, topilnica — Pri obračanju ponovce mu je brizgnila tekoča zlin-dra v levo oko.

Martin Poprask, valjarna — Čeljustni ključ ga je udaril po ustih.

Hinko Lastnik, livarna — Odpadno železo mu je padlo na gleženj leve noge.

Štefan Čebul, livarna — Tračnica ga je udarila po zapestju desne roke.

Anton Pečnik, topilnica — Pri padcu z lestve si je poškodoval levo roko v zapestju.

Avzug Razgoršek, uprava — Na obhodu skozi obrate je na poledenem cestišču padel in si poškodoval levo nogo v kolenu.

Gregor Kotnik, valjarna — Pri spenjanju gredic z verigami žerjava mu je zmečkalo palec na levi nogi.

Anton Čapelnik, livarna — Pri nakladanju kalupa ga je stisnilo za kazalec leve roke.

Franc Pavše, livarna — Pri potiskanju voza mu je spodrsnilo, pri čemer si je poškodoval prst na desni nogi.

Maks Knez, livarna — Pri potiskanju okvira iz valjčnice na obračalni stroj mu je zmečkalo dva prsta na desni roki.

Peter Kolar, valjarna — Pri zrušitvi skladovalnice jeklenih palic je dobil poškodbe po glavi in ramenih.

Franc Grilc, valjarna — Valjanec ga je oplazil po stegnu leve noge.

Hinko Pepevnik, mehan. obdel. — Ostružek ga je urezal na Ahilovo kito.

Dominik Čerenjak, valjarna — Valjanec ga je oplazil po goleni desne noge.

Prvi štirje delavci so utrpeli delovne nezgode v decembru 1966.

JANUARJA 1967 STA NASTOPILA DELOVNO RAZMERJE

Svetina Miha II. — NK, Anton Zaponšek — NK (vrnila sta se iz JLA).

ODŠLI SO IZ PODJETJA

Rihar Sagmeister — KV, Jože Kališnik — PK, Ferdinand Žavcer — PK, Valentin Kopušar — NK, Ivan Jager — NK, Rajko Vodovnik — PK, Anton Klemenc — NK, Alojz Javornik — KV.

NOVE KNJIGE V STROKOVNI KNJIŽNICI

- 4248 Dinamično upravljanje podu-
zečem u svijetu koji se mijenja
I, II. 1966
- 4249 Urbanizam i gradvinarstvo u
zaštiti od katastrofa 1966
- 4250 Furundžić Božidar, Zbirka teh-
ničkih propisa u gradvinar-
stvu
- 4251 Kuzman Ražnjević, Toplinske
tablice i dijagrami 1964
- 4252 Ginsberg Hans, Leichtmetall-
analyse 1965
- 4253 Programming the IBM system
360 1966
- 4254 Dictionary of Metallurgy 1965
- 4255 James K. Stanley, Electrical
and magnetic properties of
Metals
- 4256 Lilie Helmut, Qualitätskontrolle —
Qualitätssicherung 1965
- 1486/III/1 Prosečne norme u gradvinar-
stvu III. deo 1966
- 1486/III/2 Prosečne norme u gradvinar-
stvu III. deo 1966
- 3587/65 A. Prešern, J. Biček, Primena
kiseonika u SM postupku 1966
- 3587/66 J. Megušar, J. Sinkovic, Študij
karbidov v brzoreznih jeklih
1966
- 3587/67 B. Sicherl, F. Pavlin, Odredi-
vanje sile mlaza kombiniranog
gorionika na zemni plin i maz-
ut 1966
- 4258 Priručnik za kvalitet sirovina
i pomoćnog materijala 1960
- 3587/43/III A. Prešern, M. Gregorčič, Kom-
binirani gorilnik mazut — ki-
sik za jeklarne 1966
- 3587/68 B. Sicherl, Preiskava strujanja
na modelu regeneratorske mar-
tinovke z razširjenim žlindre-
nikom 1966
- 3587/69 Zasledovanje vzrokov porozno-
sti v ulitkih iz nizko legirane
litine 1966
- 4257 Novak, Teorija i praksa procje-
ne rada 1961

TEČAJ ZA VOZNIKE AMATERJE

Avto šola Ravne, Ravne na Koroškem obvešča vse interesente, da sprejema prijave za tečaj za voznike motornih vozil vsak dan od 6. do 18. ure v pisarni servisa AMD Ravne v Dobji vasi (telefon 383).

Tečaj se bo pričel v drugi polovici februarja oziroma ko bo dovolj prijavljen-
cev. Število tečajnikov je omejeno zaradi
boljšega izvajanja programa.

Program — tečaj obsega teoretični del:
cestnoprometni predpisi po testni metodi,
tehnika vožnje in poznavanje motornih vo-
zil. (Literatura: Temeljni zakon o varnosti
prometa, testi za vajo, testi za izpit), teh-
nika vožnje in motorno vozilo na razpo-
lago.)

Predavanja bodo v sodobno opremljeni
učilnici avto šole pri servisu v Dobji vasi.
Čas predavanja prilagodimo želji večine
tečajnikov (v popoldanskem ali večernem
času).

Priporočamo, da se vpišejo v tečaj tudi
kandidati za voznike mopedov in traktor-

jev, ker so izpitni kriteriji za vse vrste voz-
nikov enotni.

Poučevanje praktične vožnje se vrši na
šolskih vozilih ali z lastnim vozilom pod
nadzorstvom izkušenih instruktorjev in po
ustaljenem programu.

Pri avto šoli Ravne si boste pridobili so-
lidno osnovno znanje in koristne napotke
ne samo za vozniški izpit, temveč tudi za
dobro in varno samostojno upravljanje mo-
tornih vozil.

Vse ostale informacije (zdravniški pre-
gledi, tarife itd.) prejmejo zainteresirani ob
pričetku tečaja, o čemer bomo vse prijav-
ljence pravočasno obvestili!

Vodstvo avto šole Ravne

SPOMLADI MENDA RES METALURŠKI ZBORNIK SLOVENSkih ŽELEZARN

Po pregovoru: »Trikrat premisli in en-
krat naredi,« je šla pot nastajanja teh-
ničnega vestnika. Najprej je bil zamišljen
kot samostojno (tretje!) glasilo naše žele-
zarne, potem naj bi postal del Koroškega
fužinarja, končno pa bo skupno tehnično
glasilo vseh treh slovenskih železarn in
Metalurškega inštituta v Ljubljani.

Po sestankih na Ravnah in Jesenicah je
bil sestavljen uredniški odbor, v katerem
je po en zastopnik vsakega sodelujočega
podjetja (za nas vodja raziskovalnega od-
delka v OTKR inž. Jože Rodič). Revija naj
bi se imenovala »Metalurški zbornik slo-
venskih železarn«. Njegovo izdajo bi finan-
cirale vse tri železarne in inštitut, izhajal
pa bi na Jesenicah, ker so tam tehnični
vestnik občasno že izdajali in je tudi glav-
ni urednik Jeseničan inž. Jože Arh.

Gradivo bodo zbirali člani uredniškega
odбора vsak v svojem podjetju in ga bodo,
pripravljenega za tisk, pošiljali na Jesenice.
Revija bo predvidoma izhajala štirikrat na
leto in si je postavila kot cilj visok stroko-
ven nivo, tako da se bo lahko postavila ob
bok tudi inozemskim znanstvenim revijam.

Bo pa vsak sodelavec naše železarne, ki
bo napisal razpravo oz. študijo za Metalur-

Naša upokojenca

Ivan Paradiž, roj.
30. maja 1910, v že-
lezarni od 4. aprila
1929 s presledki, zi-
dar v topilnici. Os.
upokojen 31. decem-
bra 1966.

Jakob Plesivčnik,
roj. 24. julija 1912,
v železarni od 3. sep-
tembra 1946, pom.
prevzemnik v špedi-
ciji. Os. upokojen
31. decembra 1966.

ški zbornik, dolžan napisati kratek izvleček
v poljubni obliki, ki bo izšel v Koroškem
fužinarju, prav tako pa bodo v Koroškem
fužinarju še naprej izhajali daljši strokov-
ni prispevki, ki se po snovi ne bodo direk-
tno vezali na metalurški program zbornika.

Tako se ni bati, da bi Koroški fužinar
ostal brez tehničnih prispevkov o problemih
našega dela, bo pa nemara bolj privlačen za
vse, ker bo v njem manj strogo strokovnih
prispevkov, ki so mnoge bralce odbijali.

k

TUDI TO SE ZGODI

6. januarja letos sem imel opravke v zgor-
nji Mislinjski dolini. Z Raven sem se odpeljal
z avtobusom ob 6.30, skupaj z delavci nočne
izmene. Med običajnimi šalami in smehom smo
se pripeljali do Slovenj Gradca. Pri gostilni
»Pri Ančki« je prišlo do majhnega karambola.
Nasproti vozeči tovornjak je zaradi zasnežene
ceste zasukalo in je zadel v avtobus. Škoda
ni bila velika in šoferja sta se po »uvodnih«
krepkih besedah pobotala.

Razumljivo je, da smo vsi potniki izstopili
in si dogodek ogledali. In tedaj se je zgodilo
tisto...

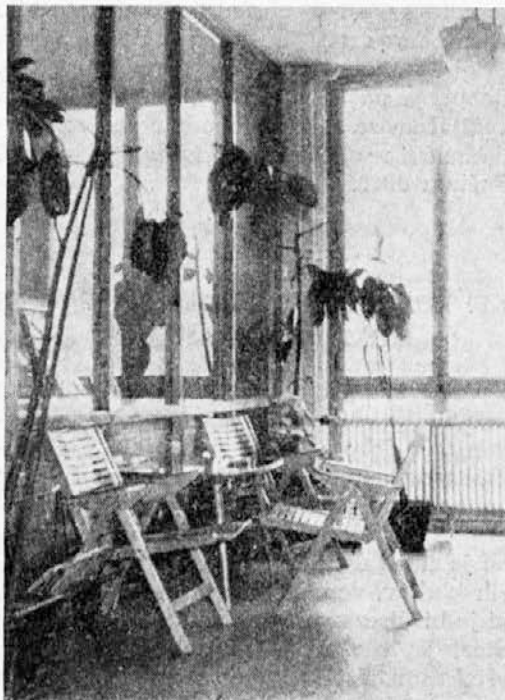
Dežnik je reč, ki je ne potrebuješ vsak dan,
zato ga marsikdo kje pozabi, tudi jaz. Tisto
jutro pa sem posebno pazil nanj. Kljub temu
da sem sedel, ga nisem izpustil iz rok. Ko sem
pa takrat izstopil, sem ga položil na sedež. Do-
bro se spominjam: tovariša na desni sta iz-
stopila pred menoj, oni na levi pa za menoj.

Ko smo se odpeljali naprej, teh treh ni bilo
več nazaj. Po nekaj kilometrih vožnje sem
opazil, da tudi dežnika ni bilo več.

Spoštovani tovariš, te vrstice sem napisal
zato, da jih preberejo tvoji domači, če si jim
povedal, da si dežnik našel. V svarilo pa naj
bodo tudi tvojim kolegom; kdo ve, če je bilo
to tvoje prvo ali zadnje tako dejanje.

Član delovne skupnosti ene najmočnejših
gospodarskih organizacij v naši koroški regiji
si. Prav gotovo tvoji osebni dohodki niso nizki.
Zato sklepam, da tega nisi storil iz potrebe,
ampak zato, ker si imel tako lepo priložnost,
predvsem pa zato, ker — nisi pošten.

Ajnžik

V tem kotičku avto servisa Ravne lahko stran-
ke počakajo na svoja vozila

Novinarska iz Amerike

Če ugrizne pes človeka, to ni novica, če
pa ugrizne človek psa, je to novica.